

קובץ הכנה ל-

כ"ב שבט

הוצאת מיוחדת לתלמידות
לימי ההכנה לנסיעה לחצרות קדשנו

כי שנה להסתלקות הרבנית חיה מושקא זי"ע אשת כ"ק אדמו"ר נשיא דורינו

קבוצה מ"ז

פענוח הכתי"ק:

אינו נכון כלל וכלל ובודאי אשר אין זה רצון השם.

וישאר כאן עכ"פ עד לאחר תשרי הבע"ל – באופן שנוכל לחוג ביחד כל ג' הרגלים (וכן יום הולדתי) – כולל שמחת תורה – וינצל הזמן ללימוד התורה ועיון בה בחיות ועד שיוכל להחיות גם אחרים.

והשם יצליחו – כי זהו רצון השם.

אזכיר עה"צ.

דבר המלך

”הוא מקום המקדש גופי” דלעתיד”

קונטרס בית רבינו שבבל

ומעלה יתירה בנבית הכנסת ובתי המדרש שב), „בית רבינו” לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות – כדרשת הו”ל⁸ „מאי דכתיבי אוהב ה’ שערי ציון מכל משכנות יעקב, אוהב ה’ שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות. . מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב”ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה”, „דבזמן שביהמ”ק קיים הי’ שם לשכת הגזית שמשם יוצאת הלכה פסוקה ע”פ סנהדרין ועמהם ודאי השכינה שרוי’, ועכשיו שחרב ביהמ”ק אותן ד’ אמות של הלכה. . מקום קבוע שממנו יוצאת הוראה לאנשי העיר”⁹ (ולכן גם התפלה היא במקום זה דוקא) – שזה ענינו של „בית רבינו”¹⁰.

ומצד העילוי המיוחד (דבית הכנסת ובית המדרש שב), „בית רבינו” לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, ה”ה „מקדש מעט” העיקרי שנותן הקב”ה לישראל בזמן הגלות תמורת המקדש הגדול שבירושלים.

ב. ויש להביא רא”י לחילוקי הדרגות ב„מקדש מעט” – מ”ש בהתחלת הסוגיא (ע”ד השראת השכינה בישראל בזמן הגלות), „בכל מקום שגלו שכינה

א. על הפסוקי „ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם” – שגם בחוץ לארץ („בארצות אשר באו שם”), במקום ובזמן הגלות, ישנו „מקדש מעט”, מעין ודוגמת „המקדש הגדול אשר בירושלים”¹¹, „תניין (שני) לבית מקדשא”¹² – איתא בגמרא¹³, „אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, ור”א אמר זה בית רבינו שבבבל”.

ויש לומר, שר”י ור”א לא פליגי, היינו, שגם לדעת ר”א נקראים כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל „מקדש מעט”, וגם לדעת ר”י עיקר ושלימות הענין ד„מקדש מעט” הוא ב„בית רבינו”:

התואר „רבינו” – הוא ע”ש שמלמד תורה לתלמידים, ו„בית רבינו” (הבית שבו מלמד רבינו תורה לתלמידיו) – הוא בית מדרש, ובמילא ה”ה גם בית כנסת (הבית שבו מתכנסים הרב והתלמידים לתפלה), כיון שהלימוד והתפלה צ”ל בבית אחד, כהמשך הסוגיא „הוא גריסנא בבי כנישתא”¹⁴.

1) יחזקאל יא, טו.

2) מצו”ד עה”פ.

3) תרגום יונתן ופרש”י עה”פ.

4) מגילה כט, א. – ובהמשך הסוגיא דריש על

בתי כנסיות ובתי מדרשות הפסוק „ה’ מעון אתה היית לנו בדור ודור”, „דהיינו גם כשאין בית המקדש קיים יהי מעון לנו בבתי כנסיות כו” (תדא”ג מהרש”א). וראה לקמן ס”ח.

5) רב (פרש”י).

6) ועד”ו בברכות ה, א: „לא הוה מצלינא אלא

היכא דגריסנא”. וראה פ”י הרי”ף מגילה שם.

תדא”ג מהרש”א לברכות ומגילה שם. ואכ”מ.

7) ובהגהות הבי”ח: „לא הואי גריסנא אלא בבי

כנישתא היכא דמצלינא”.

8) ברכות שם.

9) תהלים פו, ב.

10) תדא”ג מהרש”א שם.

11) „כיון דשמענא להא. . מיום שחרב בית

המקדש אין לו להקב”ה בעולמו אלא ארבע אמות

של הלכה בלבד, לא הוה מצלינא אלא היכא

דגריסנא” (בברכות שם).

12) ע”ד ובדוגמת הסנהדרין – „השופט אשר

יהי בימים ההם” (שופטים יז, ט), „בית דין

שבדורך” (רמב”ם הל’ מורים רפ”ב).

עמהן, גלו למצרים שכינה עמהן . . גלו לבבל שכינה עמהן . . בבבל היכא אמר אביי בבי כנישתא דהוצל¹³ ובבי כנישתא דשף ויתיב¹⁴ בנהרדעא¹⁵, ולא תימא הכא והכא, אלא זמנין הכא וזמנין הכא¹⁶:

החידוש ב"שכינה עמהן" (גם בגלות) הוא - "גילוי השכינה . . במקומות מיוחדות כמו במשכן ומקדש"¹⁷, ומקום זה הוא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, שנקראים "מקדש מעט"¹⁸, כהמשך הסוגיא.

ועפ"ז י"ל, שבהמשך דברי הגמרא "בבבל היכא . . בבי כנישתא דהוצל ובבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא" (בתי-כנסת מיוחדים בבבל), מדובר אודות גילוי שכינה באופן נעלה יותר מגילוי

השכינה שבשאר בתי כנסיות ובתי מדרשות ("מקום שניכר שהיא שורה שם"¹⁹), ויתירה מזה, שישנו מקום מיוחד (אחד, יחיד ומיוחד) שהוא תמורת המקדש שבירושלים ("המקום אשר יבחר ה'²⁰"), שבו עיקר השראת וגילוי השכינה, שלכן, "לא תימא הכא והכא (בבי כנישתא דהוצל ובבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא) אלא זמנין הכא וזמנין הכא", במקום אחד דוקא.

וענין זה מודגש בשמו של המקום, "בי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא" - שהפירוש ד"שף ויתיב" הוא "שנסע מקדש וישב שם"²¹, היינו, שגילוי השכינה שהי' במקדש בירושלים (ולא במקום אחר), נסע וישב במקום מיוחד בבבל, תמורת המקדש בירושלים²².

ומזה מובן גם בנוגע ל"מקדש מעט" שבהמשך הסוגיא - שנוסף על כללות הענין ד"מקדש מעט" שבכל "בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל", ישנו ה"מקדש מעט" העיקרי תמורת המקדש הגדול שבירושלים, "בית רבינו שבבבל", "שנסע מקדש וישב שם".

ג. ועוד ועיקר - שהמעלה המיוחדת ב"מקדש מעט" ד"בית רבינו" נמשכת גם (וביתר שאת וביתר עוז), "כשהן עתידין להגאל", שאז (כהמשך הסוגיא), "עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל":

(19) פרש"י לעין יעקב שם.

(20) פ' ראה יב, ה. ועוד.

(21) ערוך שם (הובא בהדא"ג מהרש"א).

(22) ולכן ה"ה גם המקום העיקרי דגילוי התורה, "מקום קבוע שממנו יוצאת הוראה לאנשי העיר", ע"ד ובדוגמת לשכת הגזית שבביהמ"ק. וראה רמב"ן במלחמות ספ"ד דכתובות: "עיקר תורה מימי גלות בנהרדעא שם שגלות יכני' והחרש והמסגר כו'".

(13) כנישתא דהוצל קרובה לבית המדרש של עורא הסופר למטה מנהרדעא (ערוך ערך שף). וראה לקמן הערה 37.

(14) "שם מקום (ו)בנאה יכני' וסיעתו מאבנים ועפר שהביאו עמהן בגלותן לקיים מה שנאמר כי רצו עבדיך את אבני' ואת עפרה יחוננו" (פרש"י (ובעין יעקב)). ובפרש"י ר"ה כד, ב: "מקום הוא, ויש פותרין שחרב וחזר ונבנה, ותמיד היתה שכינה מצוי' שם, וכני' וגלותו בנאוהו שנשאו עמהם מאבני ירושלים, ועליהם נאמר כי רצו עבדיך את אבני'". ובערוך שם: "יסדוה מאבנים ועפר דאיתאו בהדיהו מבית המקדש . . וקריוה שף יתיב, כלומר, שנסע מקדש וישב שם".

(15) ובערוך שם: "רב אמר בכנישתא דהוצל ושמואל אמר בכנישתא דשף ויתיב בנהרדעא".

(16) הביאור ע"ד הקבלה - ראה לקוטי לוי"צ לוח"ג ע' רסב.

(17) חדא"ג מהרש"א שם. - ומוסיף ש,בגיססת הע"י מיית נמי גלו לעילם שכינה עמהם שנאמר ושמתי כסאי בעילם, דהיינו מקום מיוחד לגילוי שכינה".

(18) ונקראים גם "משכנות" - "אוהב ה' גו' משכנות יעקב", דריש משכנות בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם במקום משכן שהשכינה שרוי' בהם בגלות" (ברכות שם ובתדא"ג מהרש"א).

יחדיו כל מקומות של בתי כנסיות שהיו בעוה"ז", "נמצא עתה בגלות . . . בית הכנסת הרי הוא מקום המקדש גופו דלעתיד"²⁴.

ויש לומר, שחיבור הבתי כנסיות שבכל ארץ העמים ("מקדש מעט") לבית המקדש דלעתיד יהי' בהתאם ולפי-ערך חילוקי הדרגות שביניהם - שבתי כנסיות המיוחדים שיש בהם מעלה יתירה לגבי שאר בתי כנסיות (כמו "בי כנישתא דהוצל ובי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא", "בית רבינו שבבבל") יהיו קודמים בהחיבור לבית המקדש, שיהיו מחוברים ממש לבית המקדש (נוגעים ודבוקים בו ללא הפסק ביניהם)²⁷, ועל ידם ובאמצעותם יהיו מחוברים לבית המקדש כל שאר בתי כנסיות שבארץ העמים.

ד. ויתירה מזה יש לומר - שהמקדש דלעתיד (ש"בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים"²⁸) יתגלה תחילה בהמקום "שנסע מקדש וישב שם" בזמן הגלות ("בית רבינו שבבבל"), ומשם יועתק למקומו בירושלים:

השראת וגילוי השכינה בה"מקדש מעט" העיקרי שבבבל ("שנסע מקדש וישב שם") היא גם "כשהן נגאלין" - כמבואר בהמשך הסוגיא ש"אף כשהן נגאלין שכינה עמחן, שנאמר²⁹ ושב ה' אלךך את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמחן (את שבותך" כמו עם שבותך"³⁰) מבין

השראת השכינה בכל מקום שגלו ישראל ע"י ה"מקדש מעט" ש"בארצות אשר באו שם" (מעין ודוגמת השראת השכינה במקדש שבירושלים) אינה אלא בזמן הגלות, אבל לאחרי ש"עתידין להגאל"²³, "תחזור גילוי שכינה לירושלים ולא תשאר שם במקום שגלו ישראל כבר"²⁴, היינו, שלא תהי' השראת השכינה במקום בחוץ לארץ שעליו עמד ה"מקדש מעט"²⁵, כיון שה"מקדש מעט" יעקר ממקום זה ויקבע בארץ ישראל, במקדש הגדול שבירושלים.

ולכן, אמרו במדרש לעתיד לבוא יהי' ביהמ"ק גדול כירושלים שבעוה"ז . . . לפי שבירושלים הבנוי לעתיד יהי' חוברה לה למקדש יחדיו כל מקומות של בתי כנסיות שהיו בעוה"ז"²⁴.

וכמרומו גם בפסוק²⁶, "והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפלתי גו' יקרא לכל העמים" - ש"בית תפלתי" שקאי על בית המקדש דלעתיד, "בעוה"ז בגלות הוא יקרא לכל העמים דהיינו בתי כנסיות שבכל ארץ העמים שיקבעו לעתיד בא"י מחובר לבית המקדש"²⁴.

ועפ"ז ניתוסף עוד יותר בגודל המעלה ד"מקדש מעט" - דכיון ש"בירושלים הבנוי" לעתיד יהי' חוברה לה למקדש

(23) "מגלות אדום, אבל כשנגאלו כבר מגלות בבל, נשאה גילוי שכינה שם. דהא בזמן אביי שהי' כמה מאות שנים אחר שנגאלו מבבל ועדיין נשאה גילוי השכינה שם בבהכ"נ" (חדא"ג מהרש"א שם).

(24) חדא"ג מהרש"א שם.

(25) ולכן, בתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשויוין", "כשחבר . . . מהני התנאי . . . לאותן שבבבל . . . שהרי לעת בא גואל במהרה בימינו תפקע קדושתן" (תוד"ה בתי כנסיות - מגילה כח, ריש ע"ב).

(26) ישע"י נו, ז.

(27) ע"ד ובדוגמת לשכת הגזית (מקום מושבם של הסנהדרין) שבביהמ"ק - שתשים סנהדרין אצל המזבח" (ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ יתרו. ועוד).

(28) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

(29) נצבים ל, ג.

(30) חדא"ג מהרש"א שם. תניא אגה"ת ספ"ו.

הגליות", כלומר, גם ברגע האחרון
ההגלות נמצאת השכינה בהמקום שגלו
ישראל, "שנסע מקדש וישב שם", ומשם
שב הקב"ה עם כל בני ישראל להמקדש
שבירושלים להשרות ולגלות בו שכינתו
לעולם ועד.

וכיון ש"הקב"ה שב עמהן מבין
הגליות", מה"מקדש מעט" (בית רבינו
שבבבל), "שנסע מקדש וישב שם",
נמצא, שבמקום זה מתחילה ונעשית
גאולת השכינה, התגלותה בכל התוקף
והשלמות (לא רק באופן ד"מקדש
מעט"), שזהו"ע מקדש העתיד.

בסגנון אחר: כשם ששיבת השכינה
היא מהמקום שנמצאת בגלות, כך שיבת
מקדש העתיד (שענינו השראת וגילוי
השכינה) הוא מהמקום, "שנסע (מקדש)
וישב שם" בזמן הגלות, ששם מתגלה
תחילה ואח"כ נעתק למקומו בירושלים.³⁵

ואולי יש לומר, שמרומז בלשון
הרמב"ם (בהלכות מלך המשיח³²), "ובנה
מקדש במקומו" – דלכאורה: מהו הצורך
להשמיענו כאן שבנין המקדש הוא
במקומו³³? ולאידך, למה אינו מפרש
המקום, "ובנה מקדש בירושלים"? –
ש"במקומו" רומז³⁴ גם על מקומו של מלך
המשיח בזמן הגלות (לפני ש"הרי זה

31 וע"ד שמצינו בנוגע לסנהדרין (שמקומם
בלשכת הגזית שבמקדש) – ש"בטבריא (המקום
האחרון שבו היתה הסנהדרין בזמן הגלות) עתידין
לחזור תחילה ומשם נעתקין למקדש" (רמב"ם הל'
סנהדרין ספ"ד).

32 ספ"א.

33 וכמ"ש בהתחלת הפרק, "בונה המקדש
(סתם), ולא "בונה המקדש במקומו".

34 ובפשטות י"ל – שמהענינים שיודיעו
ש"הרי זה משיח בודאי" שידע לכוין מקומו של
המקדש ראה לקו"ש ח"ה ע' 362 בהערה. וראה
גם לקו"ש ח"ד ע' 652 בהערה.

משיח בודאי"³⁵, היינו, שבהיותו בגלות
(ששם יושב³⁶ וממתין ומצפה לגאול את
בני ישראל וישכינה עמהן מהגלות) בונה מלך
המשיח מקדש (מעט)³⁷ שהוא מעין
ודוגמת המקדש שבירושלים³⁸ (כמו "בי
כנישתא דשף ויתיב", "שנסע מקדש
וישב שם"), בתור הכנה למקדש העתיד,
שיתגלה תחילה שם, ומשם ישוב (עם
הקב"ה ובנ"י) לירושלים.

ה. ויש להוסיף בביאור העילוי
ד"בית רבינו שבבבל" – שמעלתו לגבי

35 ועפ"ז יומתק השינוי בין התחלת הפרק
לסיומו – שבהתחלת הפרק כותב ההלכה
ש"המלך המשיח . . . בונה המקדש" (כפשוטו),
מש"א"כ בסיומו, שמבאר הסימנים שעל ידם
קובעים מי הוא המלך המשיח, "בחזקת משיח",
ועד "משיח בודאי", כותב, "אם עשה והצליח ובנה
מקדש במקומו", שבין פעולותיו בזמן הגלות
נכלל גם בנין מקדש מעט העיקרי בגלות, בתור
הכנה והתחלת ההתגלות דמקדש העתיד, ככפנים.
36 ראה סנהדרין צח, א: "יתיב אפיתחא
דרומי".

37 כמו בית המדרש של עזרא הסופר* –
המשיח (גואלן של ישראל) דגלות בבל.

38 ואולי יש לומר, שמ"ש במדרש (יל"ש
ישעי' רמו תצט) ש"בשעה שמלך המשיח בא עומד
על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל
ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם", קאי על גג
בית המקדש דמקדש מעט שבתוך לארץ** שהוא
במקום המקדש בירושלים (שנסע מקדש וישב
שם), כי, לאחר ש"מקדש העתיד יתגלה וירד
למטה לא יהי צורך להשמיע לישראל, "הגיע זמן
גאולתכם".

* ולהעיר, שמעלת "בי כנישתא דהוצל"
שקריבה לבית המדרש של עזרא הסופר (כנ"ל הערה
13).

** ועפ"ז יומתק הדיוק, "עומד על גג בית
המקדש" – ש"גגות . . . לא נתקדשו" (רמב"ם הל'
ביהב"ח פ"ו ה"ז), שרומז על חז"ל בערך לקדושת
א"י.

שכינתא שריא⁴⁶.”

וזהו גם א' הטעמים שבתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל נקראים „מקדש מעט” – כי, בביהמ”ק שבו היו מתאספים כל בני בני, היתה גילוי כללות השכינה, שנקראת כנסת ישראל, מקור כנס”י שלמטה, משא”כ בבתי כנסיות ובתי מדרשות בארצות אשר באו שם בכל מדינה ומדינה עיר ועיר, שבהם מתאספים עשרה מישראל, שורה ומתגלה עליהם רק חלק כביכול מהשכינה.

ועפ”ז יש לבאר העילוי ד, בית רבינו שבבבל” – שלחיותו מקומו הקבוע (בית) של נשיא הדור, „הנשיא הוא הכל”, שכולל כל הדור, יש בו השראת (וגילוי) כללות השכינה (לא רק חלק ששורה (ומתגלה) על עשרה מישראל)⁴⁹, מעין ודוגמת השראת וגילוי השכינה בבית המקדש, „שנסע מקדש וישב שם”⁵⁰, וממנו נמשך השראת וגילוי השכינה בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות בארצות אשר באו שם, כמו בית המקדש שממנו אורה יוצאה לכל העולם⁵¹.

ויש לומר, שביתו של נשיא הדור, שכולל כל הדור, הוא ע”ד ובדוגמת „תלפיות”, „תל שכל פיות פונים בו”,

48) וראה תניא אגה”ק סכ”ג: „שמעתי מרבתי כי אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל בחד אף שאינם מדברים בדברי תורה תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול ותכלית משכינתא דשריא עליהו עד שהי’ מתבטל ממציאותו לגמרי”.

49) נוסף לכך שגם בפשטות מתקבצים ובאים ל, בית רבינו שבבבל” רבים מישראל, שלא בערך לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות. – ולהעיר מר”ה כד, ב: „כיון דנשיא הוא שכיחי רבים גבי”.

50) ולהעיר מר”ה כד, ב: „בי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא . . . הוו עיילי רב (רבינו שבבבל) . . . ומצלו התם”.

51) ראה ירושלמי ברכות פ”ד ה”ה. ועוד.

„בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל” היא (נוסף על מעלת בית הכנסת ובית המדרש שבבית רבינו) גם מצד היותו „בית רבינו”³⁹ („רבינו” (סתם) דכל בני, נשיא הדור, ו, רבינו שבבבל”, רבן של כל בני הגולה⁴⁰), ביתו של נשיא הדור, ש, הנשיא הוא הכל”⁴¹;

עיקר⁴² הענין דהשראת השכינה בביהמ”ק היא בישראל (מצד מעלתם של ישראל, „ישראל וקובה” כולא חד”⁴³), כמ”ש⁴⁴, „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם”, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם⁴⁵, ועד”ז בנוגע להשראת השכינה בזמן הגלות („בבבל היכא . . . בני כנישתא כו””, „מקדש מעט”) כמודגש בהתחלת המאמר „בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב”ה שבכל מקום שגלו שכינה עמהן”, ולא עוד אלא שהתגלות השכינה בבית המקדש היא מפני שבו מתאספים כל בני בני, כמ”ש⁴⁶, „בבוא כל ישראל לראות את פני ה’ אלקיך במקום אשר יבחר”, ועד”ז בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, שבהם מתאספים עשרה מישראל, ש, „אכל”⁴⁷ בי’ עשרה

39) ועפ”ז יומתק הלשון „בית רבינו”, ולא „בית הכנסת ובית המדרש של רבינו”.

40) ולהעיר, ש, רבינו שבבבל” הוא רב (פרש”י), שנקרא רב סתם, „כמו שקורין לר’ יהודה הנשיא רבי בארץ ישראל קרו לי’ נמי בבבל רב” (פ”י רשב”ם פסחים קיט, ב. ב”ב נב, א). – ונקרא „ריש סדרא בבבל” (חולין קלו, ב – הובא בפ”י רשב”ם שם).

41) פרש”י חוקת כא, כא.

42) בהבא לקמן – ראה לקו”ת ברכה צח, א. סה”מ תקס”ו ע’ קב ואילך.

43) ראה חז”ג עג, א.

44) תרומה כה, ח.

45) ראה אלשיך עה”פ. שלה”ט, א. ועוד.

46) וילך לא, יא.

47) סנהדרין לט, א.

כדרשת חז"ל⁵² בנוגע לביהמ"ק.

ועוד ועיקר - מעלת „בית רבינו שבבבל“ בנוגע להגאולה:

„רבינו“, נשיא הדור, הוא גם המשיח (גואלן של ישראל) שבדור⁵³, כמו משה רבינו (הנשיא הראשון), „גואל ראשון הוא גואל אחרון“⁵⁴, כידוע⁵⁵ שבכל דור ישנו „א' הראוי מצדקתו להיות גואל, ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו כו", ומסתבר לומר שהוא נשיא הדור, כמפורש בגמרא⁵⁶ בנוגע לרבי יהודה הנשיא: „אמר רב⁵⁷ אי מן חייא הוא כגון

(52) ברכות ל, א.

(53) להעיר, שבכא"א מישאל יש ניצוץ משיח [ועפ"ז יש לתווך דרשות חז"ל על הפסוק (בלק כד, יז) „דרך כוכב מיעקב“, שקאי על מלך המשיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ה), וקאי על כאו"א מישאל (ירושלמי מע"ש ספ"ד) - ששניהם אמת בפועל, כיון שבכא"א מישאל יש ניצוץ משיח (ראה מאור עינים ס"פ פינחס)], בחי' היחידה, ניצוץ מבחי' היחידה הכללית שהיא נשמת משיח (רמ"ז לח"ב מ, ב. ועוד). וכיון ש„הנשיא הוא הכל“, שכולל כל הניצוצות דמשיח שבכא"א מישאל, בחי' היחידה הפרטית, נמצא, שנשמתו היא בחי' היחידה הכללית, נשמתו של משיח, ולכן הוא המשיח שבדור.

(54) ראה לקו"ש ח"א ע' 8 ואילך. וש"נ.

(55) ראה שו"ת חתם סופר חו"מ (ח"ו) בסופו (סצ"ח). וראה שדי חמד פאת השדה מערכת האל"ף כלל ע'. ועוד.

(56) סנהדרין צח, ב ובפרש"י.

(57) רבינו שבבבל, שהוא כמו רבינו הקדוש בארץ ישראל (כנ"ל הערה 40). - ועפ"ז י"ל שבדברי רב „היינו רבינו הקדוש“ פסק גם בנוגע לעצמו* ש„היינו רבינו שבבבל“.

* ע"ד הפירוש בלשון המשנה (אבות רפ"ג) „דין וחשבון“ (דין ואח"כ חשבון) - ע"פ דברי המשנה (שם מט"ז) ש„נפרעין ממנו מדעתו ושלא מדעתו“, שלאחרי האדם שפוסק מדעתו דינו של חבירו, פוסק דין לעצמו שלא מדעתו, כיון שע"פ „דין זה עושים „חשבון“ בנוגע למצבו הוא (ראה לקו"ש ח"ו ע' 283. ושי"ן).

רבינו הקדוש“, „אם משיח מאותן שחייך עכשיו ודאי היינו רבינו הקדוש“, הנשיא שבדור⁵⁸.

ומזה מובן שעיקר ענינו של „בית רבינו שבבבל“, הוא, הגאולה מבבל, ע"י הנתינת כח לכללות עבודתם של ישראל לעשות מבבל (חוץ לארץ) ארץ ישראל, כפתגם הידוע⁵⁹, „עשה כאן (בחוץ לארץ) ארץ ישראל“, שענין זה נעשה לכל לראש ע"י בנין בתי כנסיות ובתי מדרשות („מקדש מעט“) בארצות אשר באו שם⁶⁰, ומהם נמשכת הקדושה בכל ארץ העמים, ועי"ז ממהרים ומזרזים ופועלים קיום היעוד „עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות“⁶¹, „שיהי' כל העולם כולו אז במדרגת ארץ ישראל דעכשיו, ואז יהי' א"י במדרגת ירושלים דעכשיו, וזהו שאמרו שירושלים תתפשט על כל ארץ ישראל כולו“⁶², שבה יקבעו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל מחובר למקדש.

וכיון שעיקר ענינו של „בית רבינו שבבבל“ הוא קיבוץ ואסיפת כל הבתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל לקבעם בארץ ישראל, מחובר לבית המקדש - „הרי הוא (לא רק ה„מקדש מעט“ העיקרי בבבל „שנסע מקדש וישב שם“, אלא גם)

(58) ראה שד"ח שם: „בדרך הזה הי' משוער אצלם בכל דור מי הוא . . . רבינו הקדוש . . . בדורו אמרו וידעו שהוא המוכן . . . וכן הוא בכל דור ודור צ"ל אחד מוכשר שמא יזכו, ועפ"ז כתבו ג"כ תלמידי האר"י ז"ל שבימי הי' האר"י ז"ל, ומסיים „וכ"ז הוא פשוט“.

(59) ראה אגרות יקודש אדמו"ר מהורי"צ ח"א ע' תפה.

(60) כולל גם בתים פרטיים דבני, אשר, ע"י עבודתם של ישראל בתורה תפלה וגמ"ח כבתיהם הפרטיים, נעשים הם בתי תורה תפלה וגמ"ח, ע"ד ובדוגמת „מקדש מעט“.

(61) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישע"י רמו תקנ.

(62) לקו"ת מסעי פט, ב ואילך.

מקום המקדש גופו דלעתיד⁶³, שבו יתגלה המקדש דלעתי, ומשם ישוב לירושלים.

ו. עפ"ז יש לבאר כהנ"ל בנוגע ל"בית רבינו שבבבל" בדורנו זה - ביתו (בית הכנסת ובית המדרש) של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

ובהקדים פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶³ ש"עשר גליות גלתה ליובאוויטש"⁶⁴, מליובאוויטש [שבה הי' גילוי פנימיות התורה כפי שנתבארה באופן של הבנה והשגה (יפתרנסון)⁶⁵] ע"י תורת חסידות חב"ד במשך כמה דורות⁶⁶ לרסטוב, מרסטוב לפטרבורג⁶⁷, ומפטרבורג גלתה מחוץ למדינה ההיא, ללטביא⁶⁸ ואח"כ לפולין⁶⁹, ועד לגלות אמריקה⁷⁰, ובאמריקה גופא בכמה מקומות, עד

63 ראה ס' השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 549. וש"נ.

64 ע"ד שמצינו בסנהדרין - ש"לעשרה מקומות גלו" (רמב"ם שבהערה 31).

65 תקיז"ת"ו בסופו. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 136 הערה 35. וש"נ.

66 מח"י אלול תקע"ג (שאו קבע אדהאמ"צ דירתו בליובאוויטש) עד י"ז מרחשון תרע"ו (שאו העתיק אדמו"ר מהורש"ב מושבו לרסטוב) - ק"ג שנים (ש"שלת היחס וראשי פרקים מתולדות בית רבינו" בהקדמת ה"יום יום").

67 משנת תרפ"ד עד לאחרי המאסר והגאולה בשנת פרו"ת, שאו העתיק מושבו מפטרבורג* למושבה מאלאאוקא - סמוכה למאסקווא (שם).

68 באסרו חג הסוכות תרפ"ח נסע מרוסיה והתיישב בריגא, לטביא.

69 בשנת תרצ"ד העתיק מושבו לווארשא, פולין, ובשנת תרצ"ו העתיק מושבו לאטוואצק עד אלול תרצ"ט, עד שהגיע לריגא בה' טבת ה'ש"ת (ראה מבוא לאגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח"ה).

70 ב'ט' אדר שני ה'ש"ת.

* כפי שנקרא אז לעניינגראד. - ובימים אלו יש שקור"ט להחזיר שמה לפטרבורג (ראה שיחת ש"פ 9 קורח, ג' תמוז (סה"ש תנשא"ח ב' ע' 658)).

להמקום הקבוע ד"בית רבינו", בית הכנסת ובית המדרש שלו, המרכז של ליובאוויטש במשך עשר שנים (תקופה שלימה) האחרונות (הכל הולך אחר החיתום⁷¹) דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין, וגם לאחרי הסתלקותו קדושה לא וזה ממקומה⁷², ואדרבה, באופן ד"מעלין בקודש", "מוסיף והולך"⁷³, עד ביאת גואל צדק.

ועד"ז בנוגע להגלות דכללות דבנ"י - שבדורנו זה נמצאים רוב מנין ורוב בנין דבנ"י בגלות אמריקא, ויש לומר, שזהו א' הטעמים לכך שגם נשיא הדור (ש"הנשיא הוא הכל") חי ונמצא עשר שנים בגלות אמריקא, ומשם עסק בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בכל שאר הארצות אשר באו שם בנ"י, ע"י תלמידיו ושלוחיו בכל קצוי תבל.

וכיון ש"בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהן", הרי, בגלות זה האחרון שרוב מנין ורוב בנין דבנ"י ביהד עם נשיא הדור נמצאו בגלות אמריקא, גלתה גם השכינה לגלות אמריקא; ובגלות אמריקא עצמה, "בבבל" היכא - בה"מקדש מעט" ד"בית רבינו", שהוא בדוגמת, בי כנישתא דהוצל ובי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא", שנסע מקדש וישב שם" (במקום המקדש שבירושלים)⁷⁴, וממנו נמשכת השראת

71 ברכות יב, א.

72 ראה ע"ה ש"ד פ"ג. של"ד פ"ג. של"ה

פ"א. אגה"ק ביאור לסי' ז"ך.

73 שבת כא, ב.

74 ראה "התמים" הו' ב' ע' קכו; "מיום

שחרב בית המקדש וקדשי קדשים עד אשר ירחם השי"ת וישלח לנו גואל צדק. . . ויבנה לנו את ירושלים ובית המקדש עם הקדשי קדשים, הנה ליובאוויטש הוא ירושלים שלנו, והבית הכנסת אשר כ"ק אדמו"ר מתפלל בו הוא בית המקדש שלנו כו".

השכינה בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם.

ויש לומר ההסברה בזה – לפי שבדור זה, דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, מסיימים ומשלימים „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות”⁷⁵ לעשות מארץ העמים ארץ ישראל גם במקום היותר תחתון דארץ העמים, חצי כדור התחתון (שבו לא הי' מתן תורה)⁷⁶, אשר, ע”י העלאת המקום היותר תחתון מעלים גם את כל שאר המקומות דארץ העמים⁷⁷, וענין זה נעשה ע”י „בית רבינו” שבהצי כדור התחתון, שממנו אורה יוצאה לכל העולם, לעשות מהעולם כולו (עד לפנה הכי נדחת בקצוי תבל) ארץ ישראל, שזהו ע”ד „עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות”, ו„עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל”, שבה יוקבעו כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם כולו מחובר לבית המקדש, בגאולה האמיתית והשלימה ע”י משיח צדקנו, נשיא הדור, שהוא המשיח (גואלן של ישראל) שבדור (כנ”ל ס”ה), ועוד וג”ז עיקר, שהוא הנשיא דתורת החסידות⁷⁸, אשר, ע”י הפצתה חוצה („יפוצו מעינותיך חוצה”, עד לחוצה שאין חוצה ממנו, בכל קצוי תבל) פועלים ביאת מלכא משיחא⁷⁹.

75 תניא רפ”ז.

76 ראה אגרות יקודש אדמו”ר מוהרי”צ ח”ב ע’ תצב ואילך. וש”נ.

77 „כמו בהגבתה כותלי בית שצריכים להתחיל להגבי” הקורה התחתון דוקא ואז ממילא יוגבהו העליונים הימנו, משא”כ אם הי’ מתחיל מאמצע הכותל לא הי’ מגבי’ התחתונים” (תו”א בראשית ד, רע”א).

78 להעיר, שתורת החסידות היא בחי’ היחידה שבתורה (ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות), הקשורה עם בחי’ היחידה שבישראל, נשמתו של משיח צדקנו (כנ”ל הערה 63).

79 אגה”ק דהבעש”ט – כש”ט בתחלתו.

ועפ”ז מובן גדול העילוי ד”בית רבינו” – „מקדש מעט” העיקרי בגלות האחרון, „שנסע מקדש וישב שם”, ולכן „הרי הוא מקום המקדש גופי’ דלעתיד”, ולא עוד אלא שבו יתגלה מקדש העתיד, ומשם ישוב לירושלים (כנ”ל ס”ד).

ז. ויש להוסיף, שענין זה מרומז גם בשמו⁸⁰ של „בית רבינו” שבדורנו:

„רבינו” – ב’ שמותיו רומזים על הגאולה: שמו הראשון – יוסף – ע”ש „ביום ההוא יוסיף אדני’ שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים גו’ ומאיי הים גו’ ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ”⁸¹, ושמו השני – יצחק – ע”ש הצחוק והשמחה ששלימותה בגאולה האמיתית והשלימה ע”י משיח צדקנו, כמ”ש⁸² „אז ימלא שחוק פינו”, „אז” דייקא, לעתיד לבוא⁸³, כשיאמרו ליצחק (דוקא) „כי אתה אבינו”⁸⁴.

ו„בית (רבינו)” – מספרו שבע מאות ושבעים⁸⁵, וע”ש מספר זה נקבע שמו

80 כידוע שהשם מורה על תוכנו ומהותו של הדבר הנקרא בשם זה (תניא שעה”ה”א ספ”א. וראה בארוכה תשובות וביאורים (קה”ת תשל”ד) ס”א* וש”נ).

81 ישע”י יא, יא”ב.

82 תהלים קכו, ב.

83 משא”כ בזמן הגלות, ש„אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה”ז, שנאמר אז ימלא שחוק פינו” (ברכות לא, א).

84 ישע”י סג, טז. שבת פט, ב.

85 להעיר מהנהגת גדולי ישראל שלמדו רמזים והוראות בעבודת ה’ גם מעניני חול כיו”ב (כמו מספר הקרון במרכבת המסע, שהו”ע עראי, ועאכו”כ בנוגע לבית קבוע), ובפרט בנדו”ד שהמספר נעשה שמו של הבית, ככפנים.

* אג”ק כ”ק אדמו”ר שליט”א ח”א ע’ רפז ואילך. המו”ל.

ועשר פעמים עשר), שבע מאות, ועד לצירוף שניהם יחד, שבע מאות ושבעים.

והענין בזה:

מספר שבע קשור עם מציאות העולם, שנברא בשבעה ימים, שבעת ימי הבנין (שבע מדות)⁹³, וקשור גם עם בירור העולם ע"י עבודתם של ישראל, שנחלקים לו⁹⁴ סוגים, ז' מדרגות בעבודת ה' (שבע מדות), שבעת קני המנורה⁹⁵. ועפ"ז, השלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) מורה על שלימות עבודתם של ישראל בבירור העולם ע"י מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, שאז נגאלים⁹⁶ מן הגלות וחוזרים ובאים לארץ ישראל.

ובלשון הכתוב שבו נרמז הקשר והשייכות דשמו הראשון של רבינו להגאולה - „ביום ההוא יוסיף אדני שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים ומפתרוס ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת גו", גאולתם של כל בני משבעת הארצות, ומוסיף בכתוב „ומאיי הים", שקאי על חצי כדור התחתון, אשר, בעליית התחתון ביותר, מתעלים במילא שאר הארצות שלמעלה ממנו, כל שבעת הארצות, כללות העולם.

ויש לומר, שבשלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) נרמזת גם שלימות עבודתו של רבינו במשך כל ימי חייו, שבע עשירות⁹⁷ שנים, שבעים שנה

אשר יקראו ל„בית רבינו" בפי כל ישראל, „770"⁹⁸, שמספר זה הוא הגימטריא ד„פרצת", ע"ש „ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"⁹⁹, שרומז שמבית זה אורה יוצאה לכל ד' רוחות העולם, ובאופן של פריצת גדר, שכל ד' רוחות העולם מתעלים לדרגת ארץ ישראל („עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"), כולל ובמיוחד שכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם נקבעים בארץ ישראל ומתחברים לבית המקדש¹⁰⁰, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, עליו נאמר¹⁰¹ „פרצת עליך פרץ", ודרשו חז"ל¹⁰² „זה משיח, שנאמר¹⁰³ עלה הפורץ לפניהם".

ויש לקשר ב' הענינים - הרמז בתוכן המספר שבע מאות ושבעים („בית רבינו") עם שמו (הראשון) של רבינו המרומז בפסוק „יוסיף אדני שנית ידו וגו'":

המספר שבע מאות ושבעים מורה על השלימות דמספר שבע - שבע כפי שכל א' כלול מעשר (מספר השלם), שבעים, ויתירה מזה, כפי שכל א' כלול ממאה

86) הן בלשון הקודש - שבע מאות ושבעים, הן באידיש - זיבן זיבעציק, והן בלשון המדינה (אנגלית) - „סעוען סעוונטי".

87) יוצא כה, יד.

88) ויש לומר, שזהו"ע פריצת גדר דבית המקדש, ע"ד ובדוגמת (ובמכ"ש וק"ו) מהפריצת גדר דירושלים כולה, כמ"ש (זכרי' ב, ח) „פרוות תשב ירושלים".

89) וישב לה, כט.

90) אגדת בראשית ספס"ג. וראה ב"ר ספפ"ה ובפרש"י.

91) מיכה ב, יג.

92) ולהעיר, ש„בית משיח" בגימטריא „פרצת" (770). ודו"ק.

(* ובחידו עמ' זה - „אני אהי' לה גו' חזמת אש גו' (שם, ט).

93) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. ועוד.

94) ראה לקו"ת ר"פ בהעלותך. ובכ"מ.

95) להעיר, שגאולה שייכת לשביעי - „גאולה בשביעית . . . שעתידין ליגאל בשביעית" (מגילה יז, ב).

96) כולל גם השלימות דמאות (שהרי עבודתו היתה בתכלית השלימות ד,בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם (ההעלם) (אבות ספ"ה) - שכל עשר כלול מעשר (שבע מאות).

(תר"ם - תש"י), ועד לגמר ושלימות עבודתו בעשור השביעי בחצי כדור התחתון (מהבית שמספרו שבע מאות ושבעים), כולל גם המשך העבודה בשנים שלאח"צ ע"י דור השביעי, "כל השביעין חביבין"⁹⁷ - שע"ז נעשית השלימות דמעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות בכל שבעת הארצות שבעולם, ותיכף ומיד "יוסף אדניי שנית ירו גו' ואסף נדחי ישראל גו'", ע"ז ש"פרצת (בגימטריא שבע מאות ושבעים) עליך פרץ", "עלה הפורץ לפנייהם".

ה. ובכל זה ניתוסף הדגשה יתירה בתקופה אחרונה:

העבודה דהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה מ"בית רבינו" (770) הולכת ונמשכת וביתר שאת וביתר עוז גם לאחרי (עשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין, יותר מארבעים שנה (תש"י - תש"נ), באופן ד"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁹⁸, ונמצא, ש"בית רבינו" (770) הוא בבחינת "תלפיות", תל שכל פיות פונים בו", יותר מיובל שנים (ת"ש - תש"נ), "עד עולם"⁹⁹.

וענין זה מודגש עוד יותר כשרואים במוחש שהולך וניתוסף ביתר שאת וביתר עוז במספר בני שבאים ל"בית רבינו", "ברוב עם הדרת מלך"¹⁰⁰ (כולל גם "מאן מלכי רבנן"¹⁰¹, ובפרט נשיא (מלך)

(הדור), ונעשה צורך והכרח להגדיל ולהרחיב¹⁰² עוד יותר¹⁰³ את "בית רבינו", ועד להגדלה והרחבה שהיא באופן דפריצת גדר, "פרצת" (בגימטריא 770), כמו בנין בית חדש¹⁰⁴.

וע"פ האמור לעיל ע"ד גודל העילוי ד"בית רבינו שבבבל" - ש"נסע מקדש וישב שם", ו"הוא מקום המקדש גופי" דלעתיד, ועד שבו יתגלה מקדש העתיד ומשם יחזור לירושלים - מובן גודל הזכות דכאו"א מישאל להשתתף בגופו ובממונו¹⁰⁵ (וכל המרבה הרי זה משובח) בבניית "בית רבינו שבבבל", כהכנה לירידת והתגלות מקדש העתיד תיכף ומיד ממש.

והזמן גרמא - בשנת הצדי"ק - כמודגש בתהלים מזמור צדי"ק¹⁰⁶ (השיוך לשנה זו¹⁰⁷) שהתחלתו "ה' מעון אתה

102) "לחוק את הבנין ולהגביהו . . שנאמר ולרומם את בית אלקינו" (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"א - בנוגע לביהמ"ק. ועד"ו בנוגע לביהכנס" וביהמ"ד - ראה רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ב).

103) נוסף על הרחבתו (וכמ"פ) במשך השנים שלפנ"ו.

104) ועד להנחת אבן פינה*.

105) ע"ד ובדוגמת בית המקדש - ש"הכל חיבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם כו" (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ב).

106) לאחרי סיום ותותם מזמור פ"ט: "אשר חרפו עקבות משיחך", "ברוך ה' לעולם אמן ואמן".

107) ע"פ המנהג המקובל מהבעש"ט לומר המזמור תהלים המכוון למספר שנותיו (ראה אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"י ע' נג).

(* בערב ח"י אלול שנת תשמ"ח נערכה הנחת אבן פינה (להגדלת והרחבת) בית הכנסת ובית המדרש דליובאוויטש שבליובאוויטש, במעמד כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהניח האבן פינה בידו הק' (וראה השיחה שנאמרה במעמד זה. וראה גם שיחת ליל הושר תשמ"ט). המו"ל.

97) ויק"ר פכ"ט, יא. וראה ד"ה באתי לגני היש"ת בתחלתו. ובארוכה - ד"ה זה תשי"א (סה"פ באתי לגני ח"א ע' כט ואילך).

98) תבוא כט, ג.

99) שמואל"א א, כב ובפרש"י. ירושלמי ברכות פ"ד ה"א. וראה קידושין טו, א. מכילתא ופרש"י משפטים כא, ו.

100) משלי יד, כח.

101) ראה גיטין סב, סע"א. וח"ג רנג, ב - ברע"מ.

כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם שיקבעו בארץ ישראל ובירושלים, מחובר למקדש, וביחד עם כל בני שבכל קצויה תבל, כמ"ש²⁶, "והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי . . כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים"¹¹², "נכון יהי הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים"¹¹² והלכו עמים רבים¹¹² ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים"¹¹³, "תורה חדשה מאתי תצא"¹¹⁴, תיכף ומיד ממש.

(משיחות ש"פ נח תשמ"ז;
ש"פ פינחס וכ"ח סיון תנש"א. ועוד)

היית לנו בדור ודור", שקאי (גם) על בתי כנסיות ובתי מדרשות¹⁰⁸, וסיומו וחותרו "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו' ומעשה ידינו כוננהו", שקאי על השראת השכינה במשכן (ומקדש)¹⁰⁹.

ויה"ר שעוד לפני הגדלת והרחבת "בית רבינו שבבבל", יתגלה וירד מן השמים מקדש העתיד, "מקדש אדניי כוננו ידיך"¹¹⁰, בית המקדש השלישי והמשולש (שכולל גם המשכן ובית ראשון ובית שני¹¹¹), שיתגלה תחילה ב"בית רבינו שבבבל", שגם הוא "בית משולש", בית הכנסת (תפלה), בית המדרש (תורה), ובית מעשים טובים (גמילות חסדים), ומשם יחזור לירושלים, ביחד עם כל בתי

112) ומעין זה גם בסוף זמן הגלות - ש"בית רבינו שבבבל" "יקרא (גם) לכל העמים", ע"י ההשתדלות בהפצת הלימוד והקיום דמצוות שנצטוו בני נח, כפס"ד הרמב"ם בהל' מלכים ספ"ה.

113) ישע"י ב, ב"ג.

114) שם נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

108) כנ"ל הערה 4.

109) ראה פרש"י עה"פ. פקודי לט, מג. שמיני ט, כג. ועוד.

110) בשלח טו, יז. וראה פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

111) ראה חז"ג רכא, א.

דבר המלך

כשהסיד חב"ד מגיע לרבו...

משיחת ש"פ ראה ה'תש"י

כאשר חסיד מחסידי פולין נוסע לרבו – אזי ה"תורה" היא בקיצור, ו"שיריים" (בפרט ביו"ט) ישנם בריבוי בכל הסעודות ואח"כ יוצאים בריקוד וכך עובר כל הזמן מתוך עבודה בשמחה, ולפני שחוזר לביתו נכנס אל הרבי להיפרד ממנו, ומבקש ברכתו בכל המצטרך לו בבני חיי ומזוני רויחא, עבור בת בוגרת, עבור פרנסה וכו', והרבי מבטיח לו, וכשחוזר לביתו ומספר לבעה"ב/ב'סטע על הבקשות והברכות שקיבלו מהרבי הרי היא גם שמחה מנסיעתו אל הרבי, וכשרוצה לנסוע לרבו עוד הפעם מסייעת בידו עי"ז שנותנת לו צידה לדרך "קלעצלעך מיט הערינג" וכמה פרוטות עבור הנסיעה וכו' – כך שיש לו עוה"ז.

ולאחרי ק"כ שנה, בבואו לעוה"ב וב"ד של מעלה שואלים אודות מעמדו ומצבו ("וואס הערט זיך מיט אים") און עס ווערט ביטער... יש לו תשובה מן המוכן: הייתי חסיד של הרבי שלי ו"צדיק באמונתו יחי", "א"ת יחי" אלא יחי", וכששואלים אותו האם קיים כל מה שהרבי ציוה עליו, משיב: הרבי שלי נתן לי ברכות, ואמר לי שאהי' שומר תומ"צ, שיהי' לי שיעור בלמוד התורה וכו' וזאת עשיתי, וכשממשיכים לשאול אותו אודות "דע את אלוקי אביך" "צפית במרכבה", משיב: לימדוני שצריך אמונה, כאמור, "צדיק באמונתו יחי" "א"ת יחי" אלא יחי", ואמונה יש לי, ולימדוני גם שאין דורשין במעשה מרכבה ובמעשה בראשית ואכן קיימתי זאת, ובכל מקום שראיתי תיבת "אצילות", ועכו"כ "צמצום" או "קו" ברחתי מזה כמטחווי קשת... שהרי מי אני ומה אני, ובמופלא ממך אל תדרוש!

ובמילא כיון שאמונה יש לו מעל הראש (מקיף אמיתי), שהרי כל ישראל הם מאמינים בני מאמינים, ובפרט עדת החסידים ("ביי זיי איז ניט שייך צו זאגן"), ואת דברי הרבי קיים הן בקום ועשה והן בשב ואל תעשה – הרי כל הג"ע והעוה"ב אינו מספיק עבורו!....

ואילו חסיד חב"ד שנוסע אל הרבי הרי הוא נדחף (לא לקבלת שיריים דמאן דכר שמ"י, אלא) לשמיעת המאמר, ולפעמים מרוב הדחיפות קשה לו לשמוע ולהבין את המאמר...

סיפר לי יהודי א', "א עולמשער", מה שנשאר בזיכרונו מהשבת שהי' בליובאוויטש: דחפו אותו כל כך בעת אמירת המאמר, שידע רק הקושיא על הפסוק שבתחילת המאמר. את פנים המאמר לא הבין, ולקראת התירוץ בסיום המאמר "איז ער שוין אינגאנצן צוגעקוועטש" [כנראה ידעו מי הוא, ולכן דחפוהו באופן של הידור מצווה...]. לטעום משהו ("איבער כאפן

די הארץ") לאחרי המאמר לא הי' שייך כיון שהייתה חזרה, ואח"כ התפילה, ולאחרי המאמר החזרה, והתפילה באריכות (קצת עכ"פ) הגיע כבר זמן תפילת מנחה, וכך עבר עליו כל יום השבת "א פארמאטערטער, א צוקוועשטער און א הונגעריקער", וגם את המאמר לא ידע...

ואח"כ כשנכנס אל הרבי – מתבייש לדבר אודות צרכיו הגשמיים, פרנסה, בת בוגרת וכו', שכן, לאחרי שזה עתה שמע מאמר מהרבי אודות אצילות ולמעלה מאצילות, איך יקח זמנו של הרבי כדי לספר לו שזוגתו אינה נותנת לו מנוח, בגלל שאין לה בשר לשבת, ולחם שחור בימי השבוע, החנוני אינו רוצה עוד ליתן בהקפה, הבעלי חובות יורדים לחייהם וכו'...

מהרבי הוא מבקש אודות אהבת ה' ויראת ה', קבלת עול, שיוכל להתפלל ללא מחשבות זרות, שיהי' לו הרגש "אין א ווארט חסידות", וכיו"ב, והרבי נותן לו ברכתו על בקשות אלו, וכשחוזר לביתו שואלת הבעה"ב'סטע – בידעה שברכתו של הרבי מועילה – מה הבטיח הרבי בנוגע לפרנסה, בנוגע ל"נדן" עבור הבת הבוגרת וכו',

ומשיב שאודות עניינים אלו לא דיבר עם הרבי כלל, כי אם אודות אהבה ויראה, עבודת התפילה ללא בלבולים מטרדות הפרנסה... הרי מובן מאליו שמקבל ממנה "פסק" על אתר, וכשרוצה לנסוע אל הרבי בשנה הבאה, צועקת זוגתו שמוטב שישכיר את עצמו בתור "חזן" או "שמש" וישתכר רובלים אחדים, ואינה מניחה לו לנסוע, ואינה נותנת לו מאומה וכו' וכו' – כך שעוה"ז אין לו.

ולאחרי ק"כ שנה בבואו לעוה"ב – שואלים אותו איזה חסיד אתה, ועונה "מיט א ברייטקייט": א ליובאוויטשער חסיד, א חב"דניק. א"כ, ממשיכים לשאול אותו – יודע הנך מה הר"ת דחב"ד? ומשיב: בודאי, חכמה בינה דעת. ומהו הפירוש בזה – שלא מספיק אמונה בלבד שהיא בבחי' מקיף אלא צ"ל גם ידיעה והשגה "דע את אלוקי אביך" בפנימיות דווקא, א"כ – אומרים לו – הבה נבחן את ידיעתך, "ווערט דאך ביטער".. ושותק, שואלים אותו: אולי הרבי לא למדך, לא תבע ממך? ומשיב: הרבי למדני ותבע ממני, שמעתי מאמר אחד ועוד מאמר ועוד מאמר, וגם כשלא הי' לי עבור הוצאות הדרך, ולילך רגלי לא יכולתי, שלח אלי הרבי את המאמר בכתב. ובמילא מתחילה החקירה ודרישה: היתכן וכו' ומובן מאליו מה נעשה סוף הדבר.

א. חשיבות הנסיעה ומעלתה

עצם הנסיעה היא דבר פשוט!

ולהעיר גם מסיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו אודות אביו, כ"ק אדנ"ע ודודו הרז"א, שבקטנותם "שיחקו" ברבי וחסיד [כפי שהורגלו לראות שחסידים באים לרבי ונכנסים ליחידות כו' – בבית זקנם, הצמח צדק] וה"חסיד" נכנס ל"רבי" ושאל אצלו, מהי מציאותו של יהודי, וה"רבי" ענה לו שמציאותו של יהודי – "אש", כידוע פרטי הדברים בסיפור זה.

ויש לקשר זה עם שלילת הענין ד"אשר קרך בדרך" – הדרך של החסיד שנוסע לרבו:

עצם הענין של נסיעת החסיד לרבו – ה"ז דבר הפשוט, שלכן, מזמן לזמן נוסע כל חסיד לרבו (ככל פרטי הענינים שבזה), ונסיעה זו פועלת בעבודתו במשך כל השנה עד לפעם הבאה שנוסע (בשנה הבאה, או בשנה זו עצמה)

אלא מאי, יתכן שיהי' בזה ענין של קרירות – "אשר קרך בדרך", קרירות בהנסיעה לרבו, ועל זה צריך להיות המלחמה בעמלק. לשלול ענין הקרירות אפילו "בדרך" שנוסע לרבו, וכאמור, לא רק בגלל שממצב של קרירות יכולים לירד ח"ו למצב גרוע יותר, אלא גם מפני שענין הקרירות הוא היפך מציאותו של יהודי "אש".

(התוועדות ה'תשמ"ט עמ' 431)

חסידים שהיו באים אל הרבי בכל עת, ללא סיבה מיוחדת

ישנם יהודים המכונים בשם "ראש-השנה אידן" או "יום-כיפור אידן", כלומר, יהודים הבאים לבית-הכנסת בר"ה ויוהכ"פ; ישנם "יום-טוב אידן" – יהודים הבאים לביהכ"נ ביו"ט; ישנם "שבת אידן" – יהודים הבאים לביהכ"נ ביום השבת; וישנם יהודים סתם (סתם אידן), ללא שם לוואי – יהודים שפוגשים אותם בביהכ"נ שלש פעמים ביום...

וכך גם אצל הרבי – היו "ראש-השנה חסידים", שנהגו לבוא אל הרבי בר"ה; היו "יום-טוב חסידים", שנהגו לבוא אל הרבי ביו"ט; והיו סתם חסידים, שהיו באים אל הרבי בכל עת, ללא סיבה מיוחדת ("סתם אָזוּי"),

– (כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר:) סימפסֶאָהֶן הי' מסרב להכניסם אל הרבי, לפי שהי' רואה את פניהם של אלה לעתים תכופות יותר מדי ("די פנימ'ער פלעגט ער זען צו אָפּט").

ובודאי – לאו דוקא כאשר אירע איזה חולי ח"ו, שאז באים אל הרבי לבקש ברכת רפואה [בידעם שזהו "בית-הרפואה" הטוב ביותר ("דאָס איז דער בעסטער שפיטאַל")...], אלא היו באים אל הרבי גם בזמנים טובים ("איך אָ גוטן אופן")!

חייא מניין?

"רבי לא שנא, רבי חייא מנא ליה" (נדה סב, ב). ופרשו חסידים בדרך הצחות: 'רבי לא שנה' – כאשר חלפה שנה ועדיין לא נסע החסיד לרבו, 'חייא מנא ליה' – מאין יקח לו חיות לעבודת ה'?

(מפי השמועה)

כלפי מה הדברים אמורים?

ישנם כאלה שבדרך – כלל אינם נוהגים לבוא לכאן, אלא, כשחל י"ב תמוז ביום השבת (כבקיעות שנה זו), שלמחרתו הוא יום הראשון בשבוע, שאז יש להם חופש ("זיי זיינען אויף וואַקיישאַן"), אזי יש להם "מסירת – נפש" לבוא לכאן... ועד"ז כשחל י"ט כסלו ביום השבת – גם אז באים לכאן, לכבודו של רבינו הזקן (בעל הגאולה) שחיבר הרבה ספרים וכו'...

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) אלה שהדברים מכוונים אליהם – בודאי יודעים למי הכוונה ("וועמען מען מיינט")... ובכן, שיאמרו עתה "לחיים", ודבר זה יתקן גם את העבר, שכן, כאשר מתעלים לדרגא נעלית יותר, מתעלים גם מהגבלות הזמן, ובמילא אפשר לתקן גם את העבר.

(תו"מ – התועודיות תשי"ב ש"פ חו"ב)

להימצא ככל היותר ב"קרעטשמע"

בין הניגונים המיוחסים לחסידים של אדמו"ר האמצעי ישנו הניגון "ניע זשוריצי חלאפצי".

ומבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שאצל החסידים של אדמו"ר האמצעי הייתה הדאגה היחידה כיצד לבוא עד ה"בית – מרוזח" ("יאק דאיעדעם דא קארטשאמקע"), וכאשר באים לשם אזי לא חסר מאומה...

ותוכן העניין:

כאשר נמצאים בנסיעה בדרך, נכנסים לה"בתי מרוזח" ("קרעטשמעס") שנמצאים באמצע הדרך, ושם יכולים לנוח להתפלל וללמוד השיעורים במנוחת הדעת.

והנמשל בזה – שהנסיעה בדרך קאי על זמן הגלות, "מפני חטאינו גלינו מארצנו", שכל בני" (הן אלה שנמצאים כאן בחוץ לארץ והן אלה שנמצאים בארץ ישראל) הם בגלות, בדרך, ובאמצע הדרך יש "בתי מרוזח" "קרעטשמעס", שהם המקומות של הרביים.

ובמילא צריכים להשתדל למעט ככל האפשרי בשהות בדרך, ולהמצא יותר ב"בית המרוזח" ("קרעטשמע") במקומו של הרבי, מתוך ידיעה ששם לא חסר מאומה.

וכאמור ינגנו עתה ניגון זה (בודאי כולם יודעים את הניגון).

[התחילו לנגן הניגון, ואמר: למה מנגנים רק לצאת י"ח, שינגנו ביתר חיות, וניגנו בהתעוררות גדולה, וגם כ"ק אדמו"ר שליט"א ניגן עם הקהל ונענע בחוזק בידו בק'].

(תורת מנחם – התועודיות ח"ב עמ' 106)

ב. הוראות והדרכות

**היציאה מאה"ק ת"ו לחו"ל, הרי אפשרית היא
. . כדי להשתטח על קברי צדיקים**

ובאתי בזה בהצעה, בהקדמה – שהיציאה מאה"ק ת"ו לחו"ל, הרי אפשרית היא, רק במקרים מיוחדים, ומהם, כדי להשתטח על קברי צדיקים, (ראה שדי חמד חלק אסיפת דינים בתולתו, ובפאת השדה לשם). ובפרט בצדיק נשיא שהי' קרוב אליו לומד תורתו ומתנהג ע"פ הוראותיו והדרכתו, או עכ"פ מקבל עליו לעשות כזה מכאן ולהבא.

ידועים דברי רבותינו נשיאינו, בענין התקשרות שהוא ע"י (כנ"ל) לימוד תורתו וקיום הדרכותיו ותקנותיו.

וידוע ומפורסם עד כמה מסר נפשו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל על תורת החסידות בכלל ועל הפצתה באופן הכי רחב ולחוגים הכי שונים – מתוך אהבה, ובאותה "הלשון" שהם שומעים.

ולכן – על כל אחד ואחת שי' מהמשתתפים בנסיעה האמורה, להתחיל בהאמור בפועל קודם התחלת הנסיעה בפועל, כוונתי – להוספה בלימוד הדא"ח ובפרט בלימוד מאמרי בעל הציון.

ובהנוגע להנשים, במה שיש בהאמור גם אליהם או במיוחד אליהם.

(עיי' הלכות תלמוד תורה לרבנו הזקן סוף פרק א': והנשים חייבות ללמוד הלכות הצריכות להן וכו', כל מצות עשה שאין הזמן גרמא וכו' ובימיהם הי' החכם דורש וכו' בלשון שמבינים הנשים וכו', והרי בכלל מצות עשה שאין הזמן גרמא, הם לכל לראש שש המצות שחיובן תמידי לא יפסק מעל האדם אפילו רגע בכל ימיו, ואלו הם, א) להאמין בשם, ב) שלא להאמין לזולתו, ג) ליחדו, ד) לאהבה אותו, ה) ליראה אותו, ו) שלא לתור אחר מחשבת הלב וראית העינים.

שלוה באים במיוחד ע"י הלימוד שבימינו הוא לימוד תורת החסידות, וכפס"ד הרמב"ם הלכות יסודי התורה ריש פרק ב'. ומעשה רב).

כן יפריש כאו"א – בלי נדר – בכל יום חול בבקר פרוטות אחדות לצדקה, למוסדות בעל הציון, לחיזוק המוסדות. כן יבקר קודם הנסיעה, עכ"פ פעם אחת, בתוככי בני ישראל, בחוגים שלעת עתה עדיין אינם מהמקושרים בכל עניניהם וכו', ז.א. שבדקות עכ"פ חל עליהם התואר דחוצה. ובביקורם ידברו דברי התעוררות בכלל, ומתורתו של בעל הציון בפרט.

וכל המוסיף בכל אחד מהנ"ל, הרי זה משובח, כמובן.

בעת הנסיעה – ילמדו ברבים שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים ע"פ התקנה של בעל הציון. וכן שיעור בתורתו – במקום שלכם חפץ, של רוב המשתתפים בזה, ובודאי יצטרפו להם כל הנוסעים ובצירוף הצוות, שמבני ישראל הוא.

ויהי רצון שתהי' הנסיעה בשעה טובה ומוצלחת בכל הפרטים, ובנקודה הפנימית – שעל ידה יתוסף בהפצת היהדות בכלל, ובהפצת המעיונות חוצה ביחוד.

וינצלו זמן שהותם כאן, כסגנון חז"ל, כדבעי למיעבד – מתוך שמחה וטוב לבב.

ונזכה במהרה לקיום היעוד דבשובה ונחת, דנחזור כולנו בשובה ונחת לארצנו הקדושה על ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

המצפה לבשו"ט בכל האמור וחותם בברכת כתיבה וחתמה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד – לכאו"א שליט"א

(חי"ק)

נ.ב.

מכתבי זה בא גם בתור מענה למכתביהם הפרטים של כו"כ מהמשתתפים שליט"א בהנסיעה האמורה. ובודאי יודיעו לכאו"א מהם את האמור.

(אג"ק חי"ט עמ' תיד)

תנאים לנסיעה

(מענה אודות ארגון קבוצה מצרפת לנסיעה לחצרות קדשנו לקראת חודש תשרי תשל"ב):

באם: 1) יכול לסדר (הכותב) שכאן יתעסק מי עמהם במשך שהותם כאן. 2) מבטיחים (הרוצים לנסוע) שעיי"ז יתוסף אצלם בענייני תומ"צ (לפי השערותם), 3) לא יכנסו עיי"ז לחוב גדול כו' – תהא הנסיעה בשטומו"צ.

(אג"ק חלק כו' ע' רכז)

לנצל ימי הנסיעה להפצת היהדות

חבל אשר לא ניצלו ימי הנסיעה שלהם יותר בפעולות בענייני יהדות בכלל וחסידות ביחוד, אבל הרי אין צועקין על העבר אף שפליאה גדולה עליהם על העדר הפעולות כדבעי בהאמור, ותקותי שעכ"פ באה"ק ת"ו ינצלו את האפשרות בזה ככל הדרוש, והרי נסיעתם לכאן היתה כרוכה בכמה קישורים העלמות והסתרים ופשיטא שצריכים להנות ממנה לא רק שני אנשים יהי' מי שיהי', אלא מספר רב יותר וכל המרבה בזה ה"ז משובח. ובפרט שהלא לא לכל אחד ישנה האפשרות לנסוע בעצמו. וכשיתבוננו בהאמור אליבא דנפשי' באמת בודאי ימצאו כמה

אילו קרבנו

פעם אמר ה'צמח צדק' מאמר חסידות בקול נמוך, ולא היה אפשר לשמוע את המאמר. באו חסידים בקובלנא לאחד מזקני החסידים: נסענו לרבי במסירות נפש, ולא שמענו כלום!

ענה ואמר: "אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את תורתו – דיינו".

(אוצר פתגמי חב"ד)

דרכים ואופנים בזה ולא רק בהנוגע להשפעתם בהמוסד בם משרתים בקדש אלא במסגרת רחבה יותר וכמו צעירי אגו"ח והשי"ת יצליכם לבשר טוב בכל האמור.

(אגרות קודש חי"ד ע' שפב)

צריך להיות רושם מהנסיעה

אמור אמרתי, אשר לאחרי שהיו הם כאן משך זמן, והרי אי אפשר שלא יהי' איזה רושם מזה, להתאים לרצון רבותינו ותקותם, הנה בחזרתם ועלייתם לאה"ק ת"ו בכלל ובפרט לכפר חב"ד מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, הנה תיכף יכנסו ובאופן דקפיצה והשקעה (אריינשפרינגען און אריינטאן זיך) בביסוס והרחבת והעמקת עניני כ"ק אדמו"ר אשר בכפר חב"ד וסביבו מתוך התלהבות וחיות אמיתיים ובפרט שרובא דרובא הענינים אשר שם, גם בעיני בשר רואים שיש להרחיבם כהנה וכהנה, והחסרון רק כח אדם.

(אגרות קודש חי"ט ע' שס)

ההכנה, הנסיעה והשוב בהצלחה מופלגה

ב"ה, ג' אייר, תשי"ח
ברוקלין

כל המשתתפים בהגרלה השנתית לנסיעה לכאן הנערכת מדי שנה בשנה בכפר חב"ד מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר באה"ק ת"ו ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת רשימת המשתתפים בהגרלה האמורה.

ויהי רצון אשר תהי' ההכנה לנסיעה, הנסיעה עצמה, הימים כאן ואחרי כן השוב, והרושם בכל המשתתפים בהגרלה ותוצאות כל האמור בהצלחה מופלגה מתאים לתקות רבותינו נשיאינו צוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

ועל פי הודעת המשנה אשר המעשה הוא העיקר, וכמבואר בארוכה בדא"ח, שמכל ענין צריך להיות בכך, יבוא זה בפועל ממש במחשבה דבור ומעשה של כל הנ"ל, וכל הנמצאים בסביבתם ובחלקם בעולם.

ובמהרה יקוים היעוד – כלשון רבנו הזקן בתניא פרק לז: כאשר כו' תקיים כל נפש פרטית

כו' כללות נפש החיונית שבכללות ישראל תהי' מרכבה קדושה לה' אזי גם כללות החיות של עוה"ז כו' תעלה לקדושה כו' וראו כל בשר יחדיו כו' יראו עין בעין כו' אין עוד מלבדו. בברכת הצלחה בכל האמור לעיל.

(אג"ק חי"ז ע' עג)

י"תמוי קמת שלא היי כאן לא ביימ
כסלו ולא ביום ההילולא להשתטח
על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואף
אם אמת נכון הדבר שיש אצלו
מעם ותירוץ ע"ז, הנה אין זה נוגע
אלא בענין שכר ועונש שלא
להענישו ח"ו מה שלא היי נוכח
כאן, אבל ידוע בענין אונס רחמנא
פמריי - כמאן דעביד לא אמרינן.
(אג"ק ח"ה עמ' ריב)

ב"ה. מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א לד"ח מכינוס השלוחים בדרום אמריקא, שלהי חשוון תשמ"ו.

נת' ות"ח ואוכיר עה"צ.

ו'תמוי

ואין חומן גרמא לקרות אמ"י - אבל הנחינה כבר בשלימותה ובכל הפרטים כפסק דין חורח אמ"י.

להקל ההבנה גם לאלו וכו' הראו דוקא בזמנינו דוגמא בולטת ושעל פי' עושים כמפעל ואפילו

בענינים הכי עיקריים וחכי גדולים. שאפי' בדומם - ביכולת בנ"א לפעול כחנ"ל: ברנע שמכניסים

לקאמפיטור ה DATA - ברנע כמימרא יודעים כל המסקנות ומס'ד לפועל ממש.

אין ערוך - אג"ק ח"ה עמ' ריב. ה'תמוי
ובלואו כ"ק אדמו"ר שליט"א
ה'תמוי (ג"כ אג"ק ח"ה עמ' ריב) כ"ק אדמו"ר שליט"א
ד"ר אהרן אהרן

דעם רבי'נם ד' אמות

פענוח הכתי"ק:

ב"ה. מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א לדו"ח מכינוס השלוחים בדרום אמריקא, שלהי חשון תשמ"ו.
נת' ות"ח ואזכיר עה"צ.

ואין הזמן גרמא לקרות אפי' – אבל הנתינה כבר בשלימותה ובכל הפרטים כפסק דין תורת אמת.
להקל ההבנה גם לאלו וכו' הראו דוקא בזמנינו דוגמא בולטת ושעל פי' עושים בפועל ואפילו
בענינים הכי עיקריים והכי גדולים, שאפי' בדומם – ביכולת בנ"א לפעול כהנ"ל: ברגע שמכניסים
לקאמפיוטר ה DATA – ברגע כמימרא יודעים כל המסקנות ופס"ד לפועל ממש.
וכשמוסרים – מזכירים על הציון (דכ"ק מו"ח אדמו"ר) ה"ז כפשוט ביתר שאת ועד
לאין ערוך – ממסירה לדומם הנ"ל, להבדיל באין ערוך.

א. בית הכנסת של הרבי

קורות הבית ספוגים במהותו של הרבי

כשם שאלה שנוסעים מכאן צריכים לידע שהרבי נמצא עמהם בכל מקום שנוסעים אליו, כמו כן אלה שבאים לכאן, לד' הכתלים של הרבי [אפילו אלה שבאים רק בזמנם הפנוי, או כשהבעה"ב'סטע סבורה שיכולים לבוא...], צריכים לידע שעיקר קביעותם היא כאן, בד' הכתלים של הרבי, אלא שלפי שעה (גם אם שעה זו נמשכת ריבוי זמן) נוסעים מכאן, וע"ד הסיפור בענין "בר בי רב דחד יומא" (ולהעיר, שעיקר הקביעות ע"פ תורה (כפי שמצינו לענין סוכה) היא לא בזמן, אלא בנפש).

איתא בגמרא שלעתיד לבוא "אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו, שנאמר כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יענה". כלומר, גם לאחר שעברו אלפי שנים (מזמן אמירת פסוק זה עד בוא יום ה' הגדול והנורא) יעידו קורות הבית – שאינו קיים משך זמן רב – על מה שאירע בתוכו. ועאכו"כ בנוגע לד' הכתלים וקורות ביתו של הרבי, שבו התפלל ולמד ועסק בענייניו וקיבל אנשים ל"יחידות" בהתייחדו עם בחינת היחידה שלהם, הרי בודאי שקורות בית זה – שבו נמצאים אנו – "האבן זיך אנגעזאפט" בכל העניינים הקשורים עם מהותו של הרבי!

החילוק הוא רק שיש כאלה שגם ד' אמות הגשמיות שלהם נמצאים כאן, ויש כאלה שד' אמות הגשמיות שלהם נמצאים במקום אחר, וצריכים לקחת עמהם ד' אמות אלה, וכאמור, שהרבי נוסע עם כאו"א מהנוסעים בשליחותו, ובודאי שבגלל זה ישפיע להם בכל המצטרך – כי הרבי לא נשאר בעל-חוב, ובלשון חז"ל ש"אין הקב"ה מקפח שכר כל ברי" – להצלחה מרובה בגשמיות וברוחניות.

(התוועדויות חלק א' ע' 138)

ביתו של הקב"ה

ומעלה נוספת גם מצד המקום – בית – הכנסת ובית – המדרש, בית שמגדלין בו תורה ותפלה והחלטות טובות על גמ"ח, ביתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר, ב' שמותיו קשורים עם הגאולה (כמדובר כמ"פ), ומובן, שכל ענייניו הם בהדגשה יתירה בבית שבו התפלל ולמד ועבד עבודתו במשך עשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין, ו"קדושה אינה זזה ממקומה", ועוד ועיקר – שכיון שזהו ביתו של הקב"ה, הרי בוודאי שכ"ק מו"ח

הבעש"ט ב-770

באחת מהתוועדויות כ"ק אדמו"ר בחיי כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ, השתתף בין השאר, יהודי שאביו היה רב באחד מבתי הכנסת בעיר. הרבי שאל אותו, מדוע אביו, שיש לו השפעה רבה על המתפללים בביהכ"נ, לא מביא אותם לבקר ב-770 אצל הרבי הריי"צ.

הוסיף הרבי ושאל: האם במידה והבעש"ט הי' ב-770 האם אז אביך היה מביא אותם לביקור? וכשענה הלה בחיוב, אמר לו הרבי: "דע לך שהבעש"ט נמצא ב-770!..."
(“בית חיינו” גליון 89)

אדמו"ר נשיא דורנו (ביחד עם כל הצדיקים) נמצא באותו מקום שבו נמצא הקב"ה, כמובן מהנהגת יהושע, "יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל", שבדאי למד זה מהנהגת משה רבו, להמצא תמיד באותו מקום שבו נמצא הקב"ה, ובפרט מצד הביטול דמשה – "ונחנו מה" שכל מציאותו אינה אלא "סימן" על המציאות דלמעלה.

(משיחת ש"פ האזינו, שבת שובה התש"נ – בלתי מוגה. התוועדויות ע' 88)

בית משולש

... ענין זה מתחזק יותר בעמדנו עכשיו בבית משולש, ביהכנס"ס ביהמ"ד ובית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – שזה מעין והכנה לבית המקדש השלישי, שאף הוא בית משולש: ביתי בית תפילה, בית תורה (מקום סנהדרין ליד

לשכת הגזית), ובית גמילות חסדים (שנמשך ע"י) הקרבת הקרבנות.

(משיחת ש"פ דברים חזון (ת"ב נדחה), יו"ד אב וי"א אב ה'תנשא. התוועדויות ע' 93)

בית של נשיא דורנו גם לאחרי ביאת המשיח

... כדי לעשות התחלה טובה בזה "לפתוח את הדרך", להוסיף יותר כח ליהודים בכל מקום שהם לבנות בנינים חדשים – התחילו לעשות בזה לפני כימים אחדים ע"י הנחת "אבן הפינה" של בית הכנסת ובית המדרש דנשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר (ששם עבד עבודתו וזה נשאר ביתו עד סוף כל הדורות, כי גם לאחרי ביאת המשיח, הרי זה ייעתק וילקח מארץ ישראל), ועשו מתוך שמחה וקישורו זאת עם חזרת דברי תורה, שבכתב ושבעל פה, ובמיוחד דברי תורתו דנשיא דורנו.

ומהתחלת הבני' של בית נשיא דורנו, ש"הנשיא הוא הכל", מקבל כל אחד ואחד כח להתחיל בניית בנינים, כל אחד ואחת במקומו הוא.

(משיחת שבת פרשת תבוא, כ"א אלול, תשמ"ח)

הדלתות פתוחות

לאחר הסתלקות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, ארגנו שמנין של תמימים ילמדו במשמרות במשך כל השבעה וה'שלושים', יומם ולילה ברציפות, בחדרו הק'. בימי השבעה למדו בחדר ביום ובלילה, ואילו במשך השלושים למדו בשעות היום בחדר היחידות ובשעות הלילה בבית המדרש.

בליל יו"ד אדר, סיום השלושים, למדו התמימים במשך כל הלילה בחדרו של הרבי הריי"צ, לפתע נכנס הרבי לחדר הק', ובאותו רגע היו בחדר רק תשעה בחורים. ואמר הרבי: "די טירן זיינען אפן, און מ'כאפט נישט אריין"? [=הדלתות פתוחות ולא מנצלים זאת?]

(מפי הרה"ח ר' דוד שי ראסקין)

וכמו שישנו הסיפור מאדמו"ר מהר"ש עם מאניסזאהן, שהוא הי' בעל צורה בימיו, ואדמו"ר מהר"ש התפלל אז מנחה בחדרו, ועברו עליו – על מאניסזאהן – כל המחשבות שהיו לו כל משך ימי חייו, לענינים כאלו שלא היה שייך בימים ההם, ובפרט בעמדו בביתו של אדמו"ר מהר"ש, במכל שכן, עד שהתחיל לצעוק פע! פע! ואח"כ נודע שהתפלל אדמו"ר מהר"ש הפסוק "זכר רב טובך" פעל זה בכח הזכרון של הנמצאים בביתו, ולא שהשיג, לא ידע הוא אפילו שהמהר"ש מתפלל אז מנחה, שזהו"ע עומד לנגדו.

(שיחות קודש תשכ"ד ע' 60)

בד' אמותיו של הרבי עומדים כולם בהתעוררות

בעמדנו במעמד עשרה מישראל, "אכל בי עשרה שכינתא שריא", ובפרט כשישנם כמה פעמים עשרה, ובפרט בבית הכנסת ובבית המדרש (כידוע שיש מעלה בבית הכנסת לגבי בית המדרש ובבית המדרש לגבי בית הכנסת), וביתר שאת וביתר עוז בד' אמותיו של הרבי, בהמקום שבו חי כמה וכמה שנים, ובו התפלל ולמד – עומד כאו"א בהתעוררות שמהיום והלאה תהי' הנהגתו כדבעי למהוי.

(התועודויות ח"ב ע' 214)

תפילה בד' אמות של צדיק

כשמתפללים בד' אמות של צדיק כשמתפלל הצדיק אע"פ שאין לו השגה בזה פועל'ט דאס (זה פועל) יראה, שזהו עומד לנגדו, מקיף, ולא שמאיר בו.

וכמו שישנו הסיפור מאדמו"ר מהר"ש עם מאניסזאהן, שהוא הי' בעל צורה בימיו, ואדמו"ר מהר"ש התפלל אז מנחה בחדרו, ועברו עליו – על מאניסזאהן – כל המחשבות שהיו לו כל משך ימי חייו, לענינים כאלו שלא היה שייך בימים ההם,

ובפרט בעמדו בביתו של אדמו"ר מהר"ש, במכל שכן, עד שהתחיל לצעוק פע! פע! ואח"כ נודע שהתפלל אדמו"ר מהר"ש הפסוק "זכר רב טובך" פעל זה בכח הזכרון של הנמצאים בביתו, ולא שהשיג, לא ידע הוא אפילו שהמהר"ש מתפלל אז מנחה, שזהו"ע עומד לנגדו.

(שיחות קודש תשכ"ד ע' 60)

בית חיינו של כל הדור

כולל ובמיוחד ומתחיל מאלו הנמצאים כאן בבית הכנסת ובית המדרש ובית מעשים טובים דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ה"מקדש מעט" .. "בית רבינו שבבבל", שהוא ה"בית חיינו" דכל בני ישראל הנמצאים במקום זה וכל בני ישראל בכל הדור כולו, שכן "הנשיא הוא הכל", ממנו נמשכת השפעת החיות לכל הדור כולו בכל קצוי תבל, ובמילא מובן שביהכנ"ס וביהמ"ד ובית מעשים טובים שלו הוא "בית חיינו" ובפרט ע"י השפעתו מתורת חיים ומצוות (שעליהן

נאמר "וחי בהם"), ש"הם חיינו ואורך ימינו".

ועי"ז שבני ישראל הנמצאים כאן מראים דוגמא חי' איך יש לנהוג לפי הוראות נשיא דורנו – נמשכת ההשפעה והחיות מבית זה [ובפרט שמוסיפין כעת שיפורים ושיפוצים בבית – עד כמה ששייך בעולם הזה התחתון] עד לבני ישראל בכל קצוי תבל, עד – לכל העולם כולו.

(סה"ש תשנ"ב ע' 342)

החדר של הרבי

בחדר של הרבי – ההתגלות הכי נעלית

בעבר, כאשר כל הדלתות היו סגורות (שלא היו מניחים להיכנס) היו מתאספים כולם ונדהפים כו', ואילו עתה, כאשר כל הדלתות פתוחות, לא באים.

היו אמנם כאלה שלאחרי שערכו הסדר באו לראות מה נעשה, אבל, אף אחד מהם לא הביא עמו את ה"אפיקומן" כדי לאכלו באותו חדר שבו חי' הרבי עורך את ה"סדרים", ולהמשיך שם את הסדר עד לפתיחת הדלת לאליהו הנביא.

– ידוע שאליהו הנביא יכול להיות בכמה מקומות בשעה א' רק כשאינו בא בעצמו, אלא ניצוץ ממנו בלבד, משא"כ כשבא בעצמו (לא רק ניצוץ ממנו) אזי נמצא במקום אחד, כפי שמצינו בשעה שהוצרך להציל את רב המנונא סבא, שלכבודו הוצרך לבוא בעצמו, ולכן לא חי' יכול להיות באותה שעה במקום אחר.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א): האם שייכת התגלות גדולה ונעלית יותר של אליהו הנביא מאשר בחדר שבו ערך הרבי את ה"סדרים" במשך עשר שנים! ...

וגם לאחרי ההסתלקות – הרי מצינו שלאחרי הסתלקות רבינו הקדוש חי' בא לביתו בליל שבת (ועד"ז בליל יו"ט) ועושה קידוש ופוטר את הרבים...

(התוועדיות ה'תש"י עמ' 22)

כל מקום הוא "שדה" לגבי היכל הרבי

לאחר שיוצאים מהיכלו של הרבי, שבו קיבל ליחידות, בו התפלל ובו למד, הרי, כל מקום שבו נמצאים הוא ענין של "שדה" לגבי היכלו של הרבי, כך שבהיצאה מעבר לאסקופה נמצאים כבר בשדה, כיון שחסר שם ה"תפארת אדם לשבת בית".

(התוועדיות ה"ב ע' 208)

ב. האהל הקדוש

א. הליכה על הציון

העצה לחלישות וקרירות

ענין ההשתטחות הוא ע"י ההליכה על קברו מתוך ידיעה "אז דא איז ער" [שהוא כאן]... ומציירים את דמות פניו... ועי"ז ניתוסף כח ועוז בהתקשרות, ובקיום שליחותו ללא שינויים וחשבונות כלל.

כששומעים ממה, משה שבדורנו, ציווי והוראה פעם אחת, הרי, במשך הזמן יכול להיות בזה חלישות וקרירות, עירוב חשבון שכלי, וכיו"ב, ולכן, העצה היא לחזק את ההתקשרות ע"י ההשתטחות.

(משיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז ה'שי"ת – תורת מנחם עמ' 108)

התקשרות עם בחינת היחידה

הליכה והשתטחות על האהל – שבמקום שנמצא החלק הכי תחתון של האדם (ובנדוד, הגוף שנקבר בעפר) נעשית ההתקשרות עם בחינת יחידה שבנפש.

(משיחת ל"ג בעומר ה'שי"ת – תו"מ עמ' 67)

השתטחות ברוחניות

אמרו חז"ל "כל ת"ח שאומרים שמועה מפיו בעוה"ז שפתותיו דובכות בקבר", ואיתא במאור עינים בשם הבעש"ט ש"אפשר לומר כי זה בחינת השתטחות על קברי הצדיקים, כי דיבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו ("אין זיין תורה ליגט ער מיט זיינע גאנצע עצמיות"), וזה הלומד, בהכנסו עם החיות ומוחין שלו לתוך החיות ומוחין של הצדיק שטמן בדבריו, נקרא אתדבקות רוחא ברוחא ושפתותיו דובכות בקבר כו".

ועפ"ז יש לפרש מ"ש במשה רבינו "ולא ידע איש את קבורתו" "אותן שעומדים למעלה נדמה להן למטה למטה נדמה להן למעלה" – שאף אחד (לא העומדים למטה ולא העומדים למעלה) לא לקח העצמיות שלו ("קבורתו"), והיכן נמצא הוא בעצמו (כמ"ש "ויקבור אותו") – ה"ז בתורה, כדאיתא בזהר "קבורתא דילי' משנה".

ענין זה נוגע במיוחד לאלה שמסיבות שונות אינם יכולים לילך על הציון הק' שידעו, שלימוד תורתו הוא בדוגמת ענין ההשתטחות.

ועוד ועיקר – שכיון שהכניס את עצמו בתורתו, הרי, ע"י לימוד תורתו מתקשרים אליו.

(משיחת יום ב' דחג השבועות ה'שי"ת – תו"מ עמ' 93)

”אהל” שפועל קו של שמחה ועליה

אלה שביקרו ב”אהלים” של צדיקים, יודעים, שיש ”אהלים” שפועלים קו של מרירות וכיוון, ויש ”אהלים” שפועלים קו של שמחה. ה”אהל” של הרבי שייך לסוג השני: כשבאים אל ה”אהל”, עוד לפני ההתבוננות – נעשית כבר עלי’ והגבתה הרוח, שזהו”ע השייך לשמחה.

וענין זה הוא בהתאם לכך שעבודתו שעבד בה כל ימי חייו הייתה באופן כזה: לקרב, להגבי’ ולהעלות את כל בני’, אפילו שהם בסוג של ”בריות”, בדרך של קירוב ונועם, מתוך כוונה לפעול ”ומקרבן לתורה”, לפעול אצלם ”לחזות בנועם השם”, ולגלות החלק שלהם בתורה והחלק שלהם במצוות. (משיחת יו”ד שבט ה’תשט”ז – לקו”ש ח”ב עמ’ 503)

שאלות והתרת ספיקות על הציון

... ומה שמקשה הלא א”א עתה לשאול את כ”ק מו”ח אדמו”ר הכ”מ כשיש ספק בהנהגה – אם יעמוד חזק בהתקשרותו אליו, מבלי ישים לב לפתויי היצר, וישלח השאלה על ציון כ”ק מו”ח אדמו”ר הכ”מ – וועט דער רבי געפינען א וועג ווי עס צו ענטפערן (= הרבי ימצא דרך איך לענות).

(אג”ק ח”ג עמ’ 108)

גם כשאין לו הבנה בזה

מה שביקש להזכירו על ציון כ”ק מו”ח אדמו”ר הכ”מ אעשה כבקשתו, ומה שכותב שאין לו הבנה בזה, הנה גם כשאוכל וישן בטח אינו מתבונן מקודם איך זה פועל על הגוף והנשמה שלו, ועושה כל זה גם אם אינו מבין באיזה אופן נעשית הפעולה. וגם בענין זה כן הוא.

ומה שכותב שנראה כמדברים למתים ח”ו ומכוונים מחשבה לזולת ח”ו, הנה בודאי מבין מעצמו שאין הדבר כן, כיון שמוסכם שבכלב כן יפונה וכמה תנאים ואמוראים וצדיקים בכל הדורות עשו כן.

ובקצרה לבאר קושייתו, הנה גם זה כשהיו באים להרבי לבקש ברכה, לא היו באים אליו מפני מעלת הגוף שלו אלא מפני מעלת נשמתו. כל ענין המיתה אינו שייך כי אם בגוף, כי הנשמה היא נצחית, ובפרט נשמת צדיק שאינה שייכת כלל וכלל לגיהנום, כף הקלע וכו’, הרי ענין המיתה בה היינו הסתלקות, [פ]ירושה עלי’ למדריגה נעלית יותר ואינו קרוי ח”ו מת. וכמ”ש בזהר (ח”ג דף עא).

ומה שכותב שמכוון מחשבתו לזולת, הנה, בקצרה, אין הדבר כן, כי (א) הבקשה היא שהצדיק ברוב צדקתו ימליץ טוב על המבקש לפני מלך מלכי המלכים הקב”ה, (ב) כוונה שני’ בזה, אשר כל חסיד ומקושר הנה נשמתו היא פרט מנשמת הצדיק שהיא כלל גדול, ונמשלה

ממה הוא מפחד?

העגלון של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע שהיה יהודי פשוט אמר פעם לחסידים:

הרבי שלכם הוא פחדן! כשהוא רואה מרחוק את ה'אהל' (של הצמח צדק ושל אדמו"ר מהר"ש נ"ע), הוא מחויר. כשהעגלה נעצרת, כמעט אינו יכול לקום ואני עוזר לו לרדת. בקושי הוא מגיע לפתח, נוקש בדלת, מקשיב ומחכה, ורק אז נכנס, כשפניו לבנים כסיד. אבל אני לא מפחד מכלום! אני נכנס בלי לדפוק, עומד ומסתכל כמה שאני רוצה, ויוצא...

(כפר חב"ד' גליון 648)

לראש ביחס להנשמות פרטיות שלה, כמבואר בתניא פ' ב'. וכמו שכל אבר ואבר אף שהוא מקבל חיותו מהנשמה, הנה תחילה הנשמה מתלבשת בראש ומוח, ומהראש ומוח מתחלק אח"כ החיות לכל אבר ואבר לפי ענינו, כך הוא ג"כ בחסיד ורבי, אשר הראש כיון שהוא בריא וחזק יש בו כל החיות השונות של כל אבר ואבר, וכדי שיהי' ג"כ האבר בריא צריך שתהי' ההתקשרות שלו עם הראש שלימה, היינו הגידים והנערוון המקשרים הראש עם האברים יהיו פתוחים, אשר אז יומשך אל האבר והחיות השייך אליו.

וזוהו בכללות ענין ההתקשרות של חסיד לרבי, אשר ע"י זה מקבל החסיד כל המצטרך לו הן בגשמיות והן ברוחניות.

(אג"ק ח"ג עמ' תנח)

להזמינם בשמי לבקר כאן, להשתטח וכו' ...

בקשתי – להיות המתכננים והמארגנים, אשר אלה מתושבי כפר חב"ד שבאו ממדינתנו לפנינו, במשך שנת הקהל זו והם בני עשרים שנה ומעלה ועדיין לא בקרו כאן, ולא השתטחו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיאנו ורוצים בזה,

להזמינם בשמי לבקר כאן למשך חודש תשרי הבע"ל, להשתטח על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר, ולהתפלל כולנו בצוותא חדא בבית הכנסת של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ללמוד בבית מדרשו נגלה וחסידות וכו'.

(ממכתב יום ג', פ' כי תצא ה'תשכ"ז)

לבארם שמתכוונן לנסוע לכאן ויבקר על הציון

ולפלא שאינו מזכיר ע"ד ביקורים במקומות שונים שנהג בהם בחדשי הקיץ, ואפשר יש לזה מקום עתה ביותר וביותר ולבארם שמתכוונן לנסוע לכאן ויבקר על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל וכו', והרי לבם של ישראל ער הוא, אפילו אצל אלו שישנים בגלותא (ובאיזה מדריגה של שינה שתהי', שהרי לא חילק הכתוב בזה, וק"ל). והי רצון שגם בזה יבשר טוב אמיתי, טוב לשמים וטוב לבריות וטוב העושה פירות... בברכה לבשו"ט בכל האמור.

(אג"ק ח"ח ע' נו)

הרצון שיש ליסע להציון – הוא עניין אהבה

.. אך מ"מ במשך זמן רב וטרדת הפנאי בלחץ ודוחק הפרנסה יכול לכבות אור תורתו ועבודתו לגמרי מן התלמידים, לכן מן ההכרח הוא לנסוע אל מקום מנוחתו על קברו ולהשתטח שם על קברו ולעורר את האהבה מקרב איש ולב עמוק, כי בוודאי עדיין לא נפסק [לגמרי] מכל וכל רק נשאר איזה רשימו שהוא בחי' רוחא דשביק בגווה...

... והוא עניין הרצון שיש לאדם ליסע אל מקום מנוחת הצדיק כדי לעורר את האהבה כי אם הי' נפסק ח"ו לגמרי לא הי' לו גם רצון לזה כלל, וככה רוח זה דשביק בגוו' יכול הוא לעורר [את] רוח רבו מחדש בעוז אה"ר והכנעה עצומה ויגיעה גדולה לקבל ג' מדות הללו שהם אמונה ואהבה ויראה כנ"ל כמו שהורהו רבו כנ"ל.

(סה"מ אדהמ"צ קונטרסים עמוד כד)

כשאנו יכול להיות בעצמו על הציון

איני יודע אופי אותם שהשפיע עליהם בעירו, אבל בכלל הי' צריך לבאר להם העניין של אהל צדיק הדור, ומרומז ג"כ בגמרא במרו"ל דכלב נשתטח על קברי אבות, אשר משם מובן שעיי"ז ניצול מעצת כו' ואדרבה עוד ירש חלקם, אשר לכן גם עליהם ליפות את כחו ולתת לו פתקאות וכיו"ב, כיון שאין ביכולתם לבקר בעצמם על ציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ובטח ימצא אותיות המתאימות להסבירם בזה, ויעויין ג"כ אגה"ק סי' כ"ח וביאורו.

(אג"ק ח"ז עמ' שמב)

בקשה על הציון – פועל טובת כל המשפחה

... ווען עס פארט אפי' נאר איינער פון דער משפחה, איז דער זיין אפילו נאר פון איינער אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע און אויסבעטן דאס וואס מ'נוטיקט זיך, איז דאס פאר דער גאנצער משפחה, און בפרט פאר דער פרוי און קינדער, אין אנדערע ווערטער אז דאס איז טובתם זייער טובה אויך, בגשמיות וברוחניות. [=כשנוסע אפילו רק א' מהמשפחה, הרי שהותו אפלו של רק אחד על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ובקשתו לכל המצטרך, הרי זוהי לכל המשפחה, ובפרט לאשתו ולילדיו, במילים אחרות זהו טובתם בגשמיות וברוחניות.]

(אג"ק ח"ט עמ' שצו)

נשאר בגלות להיות ממוצע המחבר

ועד"ז בנוגע לכל מנהיג ונשיא ישראל בדורו:

נשיא ישראל מבלי הבט על מעמדו ומצבו מצד עצמו, מניח הוא... את הכל על הצד, ומביט על צאן מרעיתו, וכאשר צאן מרעיתו נשאר בגלות, נשאר גם הוא ("בלייבט ער ליגן")... בגלות, כדי... שיוכל להמשיך ולשמש... "צינור" ו"ממוצע המחבר" שעל ידו יוכל יהודי... לקשר את עצם הנשמה... עם עצמות ומהות א"ס ב"ה.

וזהו גם הביאור על זה שמנוחתם כבוד של נשיאי חב"ד במקומות שונים בחוץ לארץ – נוסף לכך שממתנינים להכנס לארץ בגאולה העתידה יחד עם צאן מרעיתם ("דער גוף זאל מיטגיין מיט אט דעם גוף") – כדי לעזור ולסייע בכל המצטרך לצאן מרעיתם, להיותם נשמות כלליות שהם שרשים לכל הנשמות הפרטיות שבדורם, שלכן בכוחם וביכולתם לסייע לנשמות הפרטיות (שכל א' מהם הוא "פרט" שלהם) שלא בערך מאשר סיוע של מי שנשמתו אינה נשמה כללית.

התקשרות עם היחידה

אחרי תפילת שחרית שאל ר' שניאור זלמן שי' גורארי' את כ"ק אדמו"ר שליט"א מהו עניין הנסיעה אל ה"אהל", והרי אפשר תמיד ובכל מקום להיות בהתקשרות עם הרבי הכ"מ. והשיב לו כ"ק אדמו"ר שליט"א, דאיתא בספרים שבמקום שנמצא החלק הכי נמוך של האדם (עפר), דווקא שם יכולה להיות ההתקשרות עם היחידה שבנפש.

(יומן ה'תש"י)

(תו"מ הי"א ע' 29)

יש בהציון המעלה דארץ ישראל בזמן הבית

... ועפ"ז ניתוסף עלוי גדול ביותר בענין ההשטתטחות – בנוגע לתפלה:

בזמן הזה, שירדה מעלתה של ארץ ישראל מצד החורבן (כנ"ל סי"ח), הנה כאשר יהודי רוצה להתפלל להקב"ה תפלה שהיא בדוגמת התפלה בארץ ישראל בזמן הבית (במקום שלמעלה משליטת הע' שרים וכו'), תפלה באופן שעצם הנפש מתקשרת עם העצם דהקב"ה ללא ממוצאים, "יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך" – אזי המקום לתפלה כזו הוא על הציון של צדיק ונשיא הדור, שכן, מקום זה, לא זו בלבד שדינו כרץ ישראל, אלא יש בו המעלה דארץ ישראל כפי שהיא בזמן הבית.

ומובן שתפלה במקום כזה יש בה סגולה נוספת – שיתקיימו כל הבקשות שבתפלה, בכל המצטרך לו,

כולל ובמיוחד בנוגע להמשכת העצם בגלויים, שמבחי' החכמה שבה מתלבש אור א"ס

ב"ה, יומשך ויתפשט בכל כוחות הנפש ואברי הגוף, בחיי היום יום, במחשבה דיבור ומעשה בפועל, ובפרט בנוגע לקיום השליחות שנשיא הדור מסר לכאור"א מאיתנו, שיומשך כל זה ללא העלמות והסתרים, ובהצלחה מופלגה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(התוועדות ח"א עמ' 35)

על הציון נמצאים גם שאר הצדיקים

בנוסח התפילות שאומרים בעת ההליכה על האהל – כפי שנדפס ב"מענה לשון" – אומרים: "בזכות התנאים והאמוראים . . . אשר איתן מושבם, ובזכות הצדיקים הקבורים במקום הזה". ומזה משמע, שבציון של צדיק נמצאים גם שאר צדיקים, תנאים ואמוראים וכו', כולל ובמיוחד (בשייכות לל"ג בעומר) רשב"י.

ולכן, הנני להציע, שביום ל"ג בעומר, יום ההילולא דרשב"י – יום שמחתו, שמחה הכי גדולה, כמו שמחת נישואין, הילולא (דלא כיום הסתלקותו של משה רבינו שיש שמתעניין בו) – יסעו כולם על האהל, ששם נמצא גם הרשב"י.

(משיחת ל"ג בעומר השי"ת – התוועדות עמ' 67–68)

ההטבה ע"י ההשתטחות צריכה להביא להתעוררות

בעת רצון אזכיר את כל אלו שכותב אודותם על ציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וכנראה שאין מסבירים להנ"ל אשר כשבאה הטבה ע"י שמזכירים אותם על ציון הק' פשוט שזה צריך להביאם להתעוררות יתירה וביחוד בלימוד תורתו של בעל הציון וללכת בדרכיו, ואם המתברך – בעל השפעה הוא בחוג וסביבה, מחובתו הכי מוחלטה לפרסם בכל הסביבה תורתו והדרכתו של בעל הציון, וק"ל. ויה"ר שעכ"פ עתה יתעסקו בזה.

(אג"ק חט"ו עמ' קפט)

אז לא יצטרכו עוד לה"ציון"...

... "הקיצו ורננו שוכני עפר", והוא – בעל ההילולא נשיא דורנו – בראשם, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו. ואז, לא יצטרכו עוד לה"ציון" – מכיון ש"והיו עיניך רואות את מוריך" בעיני בשר ממש, נשמה בגוף, וכולנו יחדיו באופן דנשמות בגופים, ללא הפסק שבינתיים כו', מכיון שנעשה בעבודה הרוחנית, ע"י הביטול ד"ונפשי כעפר לכל תהי" כפי שאומרים בכל יום בסיום תפילת העמידה), ועאכו"כ – הביטול לנשיא הדור, בעל ההילולא.

(משיחת ט"ו בשבט ה'תשמ"ה)

ב. מנהגים והנהגות

קודם ההליכה על הציון – אין אוכלים

יושב בתענית: צ"ע אם זה הוראת הנהגה לרבים, כי פעם שמעתי מכ"ק אדמו"ר הכ"מ שקודם ההליכה על ציון ואהל נוהגים שאין אוכלים אבל שותים. – ראה זח"ג עא, א. אחרונים בשו"ע או"ח סו"ס סי' תקפ"א. לקוטי צבי. ילקוט אברהם לר' אברהם ליפשיץ לשו"ע או"ח סי' תקפ"א. אלף המגן שם. שהובא שם במנהגים – ואולי אין כל ההליכות שוות.

(הערת כ"ק אדמו"ר באג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ו עמ' רפב)

לפני ההשתטחות צ"ל לימוד תורתו וקיום תקנותיו

... ובאתי בזה בהצעה, בהקדמה – שהיציאה מאה"ק ת"ו לחו"ל, הרי אפשרית היא, רק במקרים מיוחדים, ומהם, כדי להשתטח על קברי צדיקים. ובפרט בצדיק נשיא שהי' קרוב אליו לומד תורתו ומתנהג ע"פ הוראותיו והדרכתו, או עכ"פ מקבל עליו לעשות כזה מכאן ולהבא.

ידועים דברי רבותינו נשיאנו, בענין התקשרות שהוא ע"י (כנ"ל) לימוד תורתו וקיום הדרכותיו ותקנותיו. וידוע ומפורסם עד כמה מסר נפשו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל על תורת החסידות בכלל ועל הפצתה הכי רחב ולחוגים הכי שונים – מתוך אהבה, ובאותה "הלשון" שהם שומעים.

ולכן – על כל אחד ואחת שי' מהמשתתפים בנסיעה האמורה, להתחיל בהאמור לפועל קודם התחלת הנסיעה בפועל, כוונתי – להוספה בלימוד הדא"ח ובפרט בלימוד מאמרי בעל הציון. ובהנוגע לנשים, במה שיש בהאמור גם אליהם או במיוחד אליהם...

כן יפריש כאו"א – בלי נדר – בכל יום חול בבוקר פרוטות אחדות לצדקה, למוסדות בעל הציון, לחיזוק המוסדות. כן יבקר קודם הנסיעה, עכ"פ פעם אחת, בתוככי בני ישראל, בחוגים שלעת עתה עדיין אינם מהמקושרים בכל ענייניהם וכו', ז.א. שבדקות עכ"פ חל עליהם התואר דחוצה. ובביקורם ידברו דברי התעוררות בכלל, ומתורתו של בעל הציון בפרט. וכל המוסיף בכ"א מהנ"ל, הרי זה משובח, כמובן.

בעת הנסיעה – ילמדו ברבים שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים ע"פ התקנה

רחמנות עליך

בקשר להידוע בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א, שלפני שהולכים ל"אהל" אין אוכלים אבל שותים – מספרים שכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לא' הת' שאכל לפני שהלך ל"אהל" "א רחמנות אויף דיר" [=רחמנות עליך].

(יומן קיץ ה'תש"י)

של בעל הציון, וכן שיעור בתורתו – במקום שלכם חפץ, של רוב המשתתפים בזה...

(אג"ק חי"ט עמ' תיד)

אופן כתיבת הפ"נ

מהפ"נ שלו לקחתי את המורם ממנו וכתבתי פ"נ וקראתי על האהל ביום ההילולא רבא כו'. לדעתי אחשוב אשר פ"נ על קברי הצדיקים בענינים רוחניים בעבודה, אינו צריכים לכתוב החסרונות שמוצא בנפשו כי אם לבקש שיתתקן בכל פרט כזה וכזה כל אחד לפי השגת נפשו ועצם רצונו, אך העיקר לבקש ולהתפלל שיתקן הפרט ההוא באופן כך וכך ולא לכתוב כמו שהוא רצה בחסרונו, כ"ה לדעתי ויש לי טעם בזה ולא אוכל לכותבו במכתב. ולזאת לא יכולתי לקרוא את הפ"נ שלו וכאשר נתן לי רשות לתקנו כתבתי ובקשתי על תיקונם ויעזרנו השי"ת לעבדו בלבב שלום באמת ובתמים מתוך תוך פנימיות נקודת לבבינו כו'.

(אגרות קודש לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' קנד)

נוסח הפדיון

בנוגע להנוסח הפדיון שנותנים לכ"ק אדמו"ר – אילו יישר חיילי, הייתי מבטל הנוסח שכותבים "ממקור הרחמים כו' ע"ד מכניסי רחמים כמבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל, כי:

א) "ע"ד מכניסי רחמים כמבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל" – הוא ביאור ההיתר על נתינת פדיון לרבי (שלאכורה ה"ז ענין של ממוצע), ע"פ המבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל בנוגע לאמירת "מכניסי רחמים", ובמילא, אין זה נוגע ושייך לנוסח הפדיון שענינו בקשת רחמים ("אנא לעורר רחמים רבים"), ולא ביאור ההיתר על זה.

ב) ובנוגע להנזכר "ממקור הרחמים" – אין צורך ליתן לרבי "כתובת" מהיכן לעורר רחמים, הוא יודע בעצמו מהיכן לעורר רחמים... ואולי רצונו לעורר רחמים ממדרגה נעלית יותר מאשר "מקור הרחמים".

(תו"מ ח"א ע' 39)

* נוסע לאהל בנעלי בד (דתשעה באב ויום – הכיפורים).

לפני שנכנס לאהל, מקיש (שתי דפיקות בכל דלת) על שתי הדלתות, הדלת השנייה מהכניסה, והדלת שבחדר האהל [חדר הפני"ם, שאינו קיים כיום] – כנוטל רשות הכניסה.

* מיד כשנכנס, מתחיל באמירת ה'מענה לשון'. כשמגיע ל"הריני מדליק הלאמפך", מדליק

נר.

* אחרי הדלקת הנר, ממשיך ב'מענה לשון', עד לפני מזמור "לדוד אליך", ששם נכתב לקרוא את הפ"נ, ואחרי – כן מתחיל לקרוא את הפני"ם וכו'. פתקים בודדים (בעיקר מאלה שבהם היה כתוב על העדרו של משהו. רק אחדים מאלה החזיר להיכלו) קורע ומניח על הציון הק', והורה לשורפם על אתר, ורובם ככולם מכניס בחזרה לשקית. את הקרעים היו שומרים ושורפים בערב – פסח. לאחר ה'תשל"ח חלו שינויים בעניין זה.

* באם נשאר נייר חלק מסביב לכתב הפ"נ, קורעו ומפרידו מהפ"נ, ורק אחר – כך מניח את הפ"נ באהל.

לאחר סיום קריאת הפני"ם, המשיך באמירת 'מענה לשון' עד מזמור קי"ט, ודילג עד הייה רצון' שמתחיל תיכף אחרי ה'זוהר' שם, וסיים עד אחרי 'אנה בכוח'.

* לפני צאתו, מקיף (פעם אחת) את האהל.

* לפני צאתו נעצר, נכנס שוב לחדרו שבתוך האהל (החדר הקטן שבו עומד וקורא את הפני"ם), והמשיך לומר 'מענה לשון' עד הייה רצון' האחרון. ואחרי – כן יוצא – לא מאותו פתח שדרכו נכנס, אלא מהפתח הפנימי. כן היה נוהג תמיד שלא לצאת דרך פתח הכניסה.

* לפני היציאה, נעמד בפתח היציאה החוצה, ואומר את הייה רצון' שבסוף ה'מענה לשון'.

* עד שנת תשכ"ה, לפני כניסתו לרכב, ניגש לציון הרבנית שטערנא – שרה ע"ה. משנת תשכ"ה כשיצא מן האהל, הלך לפני – כן לציון אימו הרבנית חנה ע"ה. משנת תשל"א, הביט גם על הציון הרבנית נחמה דינה ע"ה, ומאז תשמ"ח גם על ציון הרבנית חיה – מושקא ע"ה. כל זה – לדקות ספורות.

* לפני הכניסה למכונית, תולש עשבים ג' פעמים וזורקם לאחוריו.

* מעולם לא ראינו את הרבי מניח אבן על הציון, או על קברים אחרים.

* בניסיעתו חזרה, ממשיך באמירת ה'מענה לשון', עד גמירא. אם היה פנאי, היה אומר את ה'קרבנות' שלפני תפילת מנחה. בשנת האבל תשמ"ח – ט אמר גם את פרקי המשניות של אבל (פרק כ"ד דכלים ופ"ז דמקוואות). אחרי כ"ב בשבט תשמ"ט, אם נותר פנאי, היה לומד גם את שיעור הרמב"ם היומי.

(התקשרות' גליון תרכ"ב עמ' 18)